

บทที่ 4

วิเคราะห์เหตุผลและความจำเป็นในการนำมาตรการรายงานธุรกรรมมาใช้กับ การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับศาสนธุรกิจและการแก้ไขเพิ่มเติม มาตรการทางกฎหมายที่ใช้กำกับดูแลควบคุมองค์กรทางศาสนาในประเทศไทย

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เกิดจากการที่ผู้เขียนเห็นว่าในปัจจุบันเกิดกรณีที่วัด พระสงฆ์ หรือกลุ่มบุคคลจำนวนหนึ่งนำเอาพระพุทธรูปไปใช้ในการแสวงหาผลประโยชน์ในเชิงธุรกิจ หรือพุทธพาณิชย์ หรือการประกอบศาสนธุรกิจอย่างแพร่หลายเป็นจำนวนมาก เห็นได้จากการที่มีการจัดกิจกรรมทางพระพุทธรูปอย่างมากมายและยิ่งใหญ่เพื่อระดมเงินทำบุญเข้าวัด ระดมเงินเพื่อจัดสร้างวัตถุมงคล หรือศาสนสถานที่มีขนาดใหญ่ หรือการที่แต่ละวัดจัดให้มีการทำบุญด้วยเงิน เช่น การตั้งตู้รับบริจาคต่างๆ รอบบริเวณวัดเป็นจำนวนมาก การประกอบศาสนธุรกิจต่างๆ เหล่านี้ นำไปสู่เงินจำนวนมหาศาลที่หลั่งไหลเข้าไปยังวัด และยังรวมถึงทรัพย์สินมีค่า เช่น รถยนต์ราคาแพง ที่มีบุคคลนำไปถวายแก่พระสงฆ์ชั้นผู้ใหญ่ แต่ระบบการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัดกลับไม่ได้รับการตรวจสอบอย่างเพียงพอ จึงมีความเสี่ยงเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้ วัด หรือการกระทำศาสนธุรกิจอาจถูกใช้เป็นแหล่งในการฟอกเงิน

ผู้เขียนจึงได้ทำการศึกษาหลักของกฎหมายประเทศไทย ในส่วนเกี่ยวกับการกระทำ ความผิดฐานฟอกเงิน ตลอดจนกฎหมายที่ใช้ในการกำกับดูแลทรัพย์สินของวัดในประเทศไทยเพื่อวิเคราะห์ถึงปัญหาและข้อบกพร่องของการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องที่เกี่ยวกับการตรวจสอบทรัพย์สินของวัด รวมถึงศึกษากฎหมายของต่างประเทศที่เกี่ยวข้องเพื่อค้นหาวิธีการแก้ไข ข้อบกพร่องของประเทศไทยในส่วนของการกำกับดูแลควบคุมวัดและการกระทำศาสนธุรกิจ แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อหาวิธีแก้ไขให้เหมาะสมกับกฎหมายของประเทศไทยเพื่อเป็นข้อเสนอแนะต่อไป

4.1 ความเสี่ยงที่ศาสนธุรกิจและวัดในประเทศไทยจะถูกใช้เป็นช่องทางในการฟอกเงิน

การฟอกเงิน คือ กระบวนการที่เปลี่ยนแปลงเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือเงินสกปรก ให้กลายเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ดูเสมือนหนึ่งว่าได้มาโดยถูกต้องตามกฎหมาย สามารถอ้างอิงแหล่งที่มาได้ หรือเงินสะอาด เพื่อปกปิด หรือเปลี่ยนสภาพแหล่งที่มาของเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ป้องกันมิให้ถูกตรวจสอบหรือหลบเลี่ยงมิให้

ถูกดำเนินคดีอาญา และเพื่อที่องค์กรอาชญากรรมจะได้นำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายไปขยายการประกอบอาชญากรรมต่อไปให้กว้างขวางเพิ่มเติมมากยิ่งขึ้นจนยากแก่การปราบปราม

ทุกวันนี้ ประชาชนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเดินทางเข้าวัดทำบุญเป็นจำนวนมาก ซึ่งวิธีการที่คนมักใช้ในการทำบุญมากที่สุด คือ การบริจาคเงินให้แก่วัด ทำให้วัด โดยเฉพาะวัดขนาดใหญ่ที่มีชื่อเสียงต่างๆ จัดกิจกรรม ผลิตภัณฑ์ค้าและบริการตอบสนองต่อความต้องการในการทำบุญมากมาย อาทิเช่น การระดมเงินบริจาคเพื่อจัดสร้างถาวรวัตถุขนาดใหญ่ภายในวัด การจัดสร้างวัดถมุงกลร่นต่างๆ ออกมาให้พุทธศาสนิกชนบูชา การจัดรูปแบบในการทำบุญ สะเดาะเคราะห์ แก้ปีชง การจัดตู้รับบริจาคซึ่งมีมากมายตามจุดต่างๆ ทั่วบริเวณวัดให้ประชาชนร่วมทำบุญกับทางวัดเพื่อทำนุบำรุงสิ่งต่างๆ การทำบุญถวายสังฆทานที่ทางวัดจัดเตรียมไว้ให้ซึ่งเป็นการนำถึงสังฆทานที่ผู้อื่นทำบุญแล้วมาเวียนใช้ในการทำบุญอีก การทำบุญเพื่อสมทบทุนสร้างถาวรวัตถุต่างๆ ในวัด เช่น กระเบื้อง ปูน การทำบุญพระประจำวัน จัดให้มีพิธีตักบาตรพระสงฆ์และเดินธุดงค์ในเมืองเพื่อส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนเห็นความสำคัญของหลักธรรมคำสอนของศาสนา รวมถึงการจัดพิธีกรรมทางศาสนาอย่างยิ่งใหญ่เพื่อระดมเงินทำบุญเข้าวัด บางกรณีอาจถึงขนาดมีการประยุกต์ใช้เทคนิคการขายตรงระดมเครือข่ายมาเป็นวิธีในการหาเงินทำบุญให้ได้จำนวนมากเป็นต้น ซึ่งการที่ บุญ ถูกนำมาเป็นสินค้าและบริการตอบสนองความต้องการในการทำบุญของพุทธศาสนิกชนนี้เอง อาจเรียกสิ่งเหล่านี้ว่า ศาสนธูรกิจ

ศาสนธูรกิจ คือ การนำเอาพระพุทธรูปไปใช้ในการแสวงหาผลประโยชน์ในทางพาณิชย์ หรือ กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ การอ้างศาสนามาบังหน้าเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ในทางธุรกิจหรือพุทธพาณิชย์ ซึ่งเป็นกิจกรรมอันมีรากฐานจากความคิดเชิงธุรกิจ แต่แฝงเข้ามากระทำตามคำสอนของพระพุทธเจ้า อันเป็นกระบวนการค้าขายความเชื่อและความศรัทธาในพระพุทธรูปศาสนาโดยใช้วัตถุหรือสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธรูปศาสนาหรือพระรัตนตรัยมาเป็นเครื่องมือแสวงหาผลประโยชน์ในเชิงธุรกิจ เป็นการใช้จ่ายเงินเพื่อแสดงออกซึ่งปฏิสัมพันธ์ระหว่างพุทธศาสนิกชนกับพุทธรูปศาสนา ที่บ่งบอกถึงความใกล้ชิดและลักษณะความสัมพันธ์ที่มีร่วมกัน ผ่านกิจกรรมหรือพิธีกรรมที่เกี่ยวข้อง

ด้วยเหตุที่ วัด ในปัจจุบันมุ่งเน้นไปที่ยอดจำนวนการทำบุญ จนกลายเป็นการประกอบศาสนธูรกิจ ทำให้ในแต่ละปีมีจำนวนเงินสดหลังไหลเข้ามาในวัดเป็นจำนวนมากมหาศาล เงินและทรัพย์สินถูกนำเข้าสู่วัดในรูปของการทำบุญ แต่กลับไม่มีกฎหมายฉบับใดเลยที่มีสภาพบังคับให้ต้องมีการตรวจสอบบัญชีของวัดและรายงานข้อมูลทางการเงิน มีเพียงกฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2511) ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 และแนวทางปฏิบัติของ

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ วางแนวทางให้ปฏิบัติเท่านั้น แม้กระทั่งรายนามของผู้บริจาค ยอดเงินบริจาค หรือการนำเงินบริจาคไปใช้ประโยชน์ก็ไม่ถูกตรวจสอบ และวัดยังได้รับยกเว้น ไม่ต้องส่งบัญชีงบดุล หรือส่งรายงานการใช้จ่ายเงินบริจาคให้กรมสรรพากรตรวจสอบแม้วัดเป็น องค์การที่ได้รับการยกเว้นภาษีและผู้บริจาคเงินแก่วัดสามารถนำไปอนุโมทนาบัตรไปหักลดหย่อน ภาษีได้ก็ตาม รวมถึงสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินก็ยังไม่มียานเข้าไปตรวจสอบ เงินวัด เว้นเสียแต่มีคดีที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากวัดไม่ใช่หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการรายงานธุรกรรม สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะเข้าไปตรวจสอบได้ก็ต่อเมื่อมีคดีเกี่ยวกับวัด เท่านั้น ทั้งที่แต่ละวัดมีรายได้จากการทำบุญเป็นจำนวนมาก มีทรัพย์สินที่มีมูลค่าสูงมหาศาล ดังนั้น ศาสนาธุรกิจ จึงอาจเป็นช่องทางที่ผู้กระทำความผิดมูลฐานต่างๆ ใช้การทำบุญด้วยเงินหรือทรัพย์สิน ให้วัดเป็นกระบวนการในการฟอกเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด

ในบางกรณีการประกอบศาสนธุรกิจ ซึ่งเป็นการนำเอาพระพุทธศาสนาไปใช้ในการ แสวงหาผลประโยชน์ในเชิงธุรกิจ หากเป็นการกระทำโดยทุจริต เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้ โดยชอบสำหรับตัวผู้กระทำความผิดเองหรือผู้อื่น หลอกลวงผู้อื่นแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิด ข้อเท็จจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง โดยการนำเอาหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา อธิปฎิภาณีย์ ต่างๆ มาแสดงแก่พุทธศาสนิกชน ซึ่งการหลอกลวงนั้น ได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงหรือ บุคคลที่สาม กล่าวคือ ได้ไปซึ่งเงินบริจาคจากพุทธศาสนิกชน หากได้กระทำด้วยการแสดงข้อความ อันเป็นเท็จต่อประชาชน หรือด้วยการปกปิดความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งแก่ประชาชน พระสงฆ์ หรือบุคคลซึ่งกระทำศาสนธุรกิจ จะมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 343 ฐานฉ้อโกง ประชาชน ซึ่งเป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3(3) หรือหากเป็นการกระทำการฉ้อโกง หรือยักยอกเงินบริจาคที่ประชาชนนำมา บริจาควัด อันมีลักษณะเป็นปกติธุระ ก็จะเป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3(18) และหากเป็นการกระทำความผิดโดยพระภิกษุสงฆ์ ที่ประกอบศาสนธุรกิจเอง ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 มาตรา 45 ให้ถือว่าพระภิกษุซึ่ง ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในการปกครองคณะสงฆ์และไวยาวัจกร เป็นเจ้าพนักงานตามความ ในประมวลกฎหมายอาญา ดังนั้น พระภิกษุก็จะมีความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามประมวล กฎหมายอาญา ซึ่งเป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3(5) ด้วย และเมื่อผู้กระทำความผิดมูลฐานได้เงินหรือทรัพย์สินจากการกระทำความผิด มูลฐานดังกล่าวมา กล่าวคือ ได้เงินหรือทรัพย์สินจากการประกอบศาสนธุรกิจมาแล้ว โอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าวเพื่อชุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มา ของทรัพย์สินนั้นผ่านทางการจัดระดมเงินทำบุญอีก ผู้นั้นจะมีความผิดฐานฟอกเงิน กล่าวอีกนัย

หนึ่งคือ การประกอบศาสนธุรกิจเป็นการกระทำความผิดมูลฐานซึ่งนำไปสู่ความผิดฐานฟอกเงินได้
นั่นเอง

จากสภาพปัญหาที่ไม่มีการตรวจสอบทรัพย์สินของวัดดังกล่าว ทำให้ในปัจจุบันเกิด
กรณีที่วัดซึ่งเป็นสถานที่สำคัญที่พุทธศาสนิกชนใช้ในการประกอบกิจกรรมทางศาสนา ทำบุญเพื่อ
ทำนุบำรุงศาสนา เกิดปัญหาอื้อฉาวเป็นข่าวใหญ่ที่ประชาชนให้ความสนใจ ในเรื่องของการที่
พระสงฆ์เองกระทำความผิดฐานยักยอกทรัพย์ นื้อโกงประชาชนซึ่งเป็นความผิดมูลฐานตาม
กฎหมายฟอกเงิน และกระทำความผิดฐานฟอกเงินเอง ตลอดจนการที่วัดถูกใช้เป็นสถานที่ในการปกปิด
เปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดอาญาหลายกรณีด้วยกัน อาทิเช่น

กรณีหลวงปู่เณรคำ ฉัตติโก หรือพระวิรพล ฉัตติโก หรือพระวิรพล สุขผล หรือนาย
วิรพล สุขผล ประธานสงฆ์วัดป่าขันติธรรม ต.ยาง อ.กันทรารมย์ จ.ศรีสะเกษ ซึ่งเป็นพระสงฆ์ที่มี
ชื่อเสียงโด่งดัง ถูกประชาชนเข้าแจ้งความร้องทุกข์ต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) ทำให้พบว่าการ
กระทำของหลวงปู่เณรคำ ฉัตติโก เข้าข่ายการกระทำความผิดอาญฐานนื้อโกงประชาชนและฟอก
เงิน นำไปสู่การตรวจสอบของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในการเข้าตรวจสอบ
เส้นทางการเงินของหลวงปู่เณรคำโดยหลวงปู่เณรคำถูกร้องเรียนจากนายสงกรานต์ อัจฉริยะทรัพย์
ประธานเครือข่ายพลังต่อต้านการบ่อนทำลาย ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน
2556 ต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน¹ ว่าได้ใช้โอกาสจากการครองสมณะเพศใน
การจูงใจให้บุคคลทั่วไปที่มีจิตกุศล พึงช่วยทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ด้วยการบริจาคเงินหรือ
ทรัพย์สิน เพื่อให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนามีความมั่นคงและเป็นที่พึงพอใจให้กับพุทธศาสนิกชน
โดยการประกาศเชิญชวนให้คนทั่วไปเข้ามามีส่วนร่วมในการบริจาคเงินหรือทรัพย์สินตาม
โครงการ หรือกิจกรรมที่เลือกไว้ผ่านทางสื่อประชาสัมพันธ์ ทั้งทางวิทยุ โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์
ที่ตนเองหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้จัดทำขึ้น เพื่อเป็นการบอกบุญจากหลวงปู่เณรคำ ฉัตติโก ทำให้มี
ประชาชนทั้งในประเทศและต่างประเทศทำบุญกับวัดป่าขันติธรรมและพระเณรคำในแต่ละคราว
เป็นจำนวนมาก ทั้งในรูปของเงินสดและทรัพย์สินมีค่าอื่น ซึ่งหลวงปู่เณรคำกับพวก มีพฤติการณ์
แห่งการกระทำเกี่ยวกับการนื้อโกงประชาชนเพื่อก่อสร้างพระแก้วมรกตจำลองที่อ้างว่าใช้ทองคำ
ร่วมหมื่นกิโลแต่กลับใช้ผงเรซินผสมหินสีเขียวแทนโดยไม่ได้รับอนุญาตจากกรมศิลปากรในการ
จัดสร้าง โดยมีบริษัท ขันติธรรมก้าวหน้า จำกัด มีส่วนร่วมในการดำเนินการ และขอรับบริจาคเงิน
เพื่อสมทบทุนการก่อสร้างโรงพยาบาลร้อยเอ็ด โดยไม่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงสาธารณสุขซึ่ง

¹ คำสั่งคณะกรรมการธุรกรรมที่ ข.38/2556 เรื่องยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้
ชั่วคราว

ความจริงแล้ว เมื่อมีการบริจาคเงินหรือทรัพย์สินจากคนทั่วไปแล้ว จะเริ่มการก่อสร้างหรือทำกิจกรรมไปเพียงบางส่วนให้ค้างงานไว้เพื่อให้เห็นว่ามีการดำเนินการตามโครงการหรือกิจกรรมที่มีการเชิญชวนประชาสัมพันธ์จริง โดยปกปิดความจริงที่ควรบอกให้แจ้ง แต่แท้จริงแล้วมิได้นำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับบริจาคไปใช้ในโครงการหรือกิจการตามที่กล่าวอ้าง แต่กลับนำไปใช้ประโยชน์ส่วนตน เช่น การซื้อที่ดิน การก่อสร้างบ้านพัก การซื้อรถยนต์ราคาแพง การเช่าเหมาลำเรือบินเพื่อการเดินทาง หรืออย่างอื่น ๆ ที่เป็นการฟุ้งเฟ้อให้กับตนเอง และบุคคลผู้เกี่ยวข้องสัมพันธ์เป็นจำนวนมาก อันเป็นการขัดกับหลักธรรมคำสอนที่เป็นสาระสำคัญของพุทธศาสนา โดยการหลอกลวงดังกล่าวทำให้ได้ไปซึ่งเงินหรือทรัพย์สินที่บุคคลทั่วไปหลงเชื่อว่าได้บริจาคให้กับหลวงปู่เณรคำ จัตติโก เพื่อการกุศล เพื่อจรรโลงทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา โดยมีเจตนาที่ประสงค์จะได้ทรัพย์สินของผู้บริจาค ซึ่งเป็นบุคคลใดก็ได้เป็นการทั่วไปจากโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ และจากการตรวจสอบธุรกรรมทางการเงินปรากฏว่า บัญชีเงินฝากธนาคารที่ใช้ในการรับบริจาคเพื่อจัดสร้างพระแก้วมรกต และเพื่อจัดสร้างโรงพยาบาล รวมถึงบัญชีเงินฝากธนาคารที่เกี่ยวข้องกับนายวิรพล สุขผล หรือพระวิรพล จัตติโก มีเงินหมุนเวียนเป็นจำนวนมาก อันเข้าลักษณะเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (3) และมาตรา 3 (18) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และกรณีมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหลวงปู่เณรคำ จัตติโก หรือพระวิรพล จัตติโก หรือพระวิรพล สุขผล หรือนายวิรพล สุขผล กับพวก ได้ไปซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าว

พนักงานเจ้าหน้าที่ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้ดำเนินการตรวจสอบรายงานการทำธุรกรรมหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม รวมทั้งจากการรวบรวมพยานหลักฐานของบุคคลดังกล่าวแล้ว ปรากฏว่า หลวงปู่เณรคำ จัตติโก กับพวก มีพฤติการณ์ในการหลอกลวงโดยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จแก่ประชาชน และปกปิดข้อความจริงที่ควรบอกแจ้งให้ทราบแก่ประชาชน อันเป็นความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน ตามมาตรา 3 (3) และความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกง อันมีลักษณะเป็นปกติธุระ ตามมาตรา 3 (18) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 หรือเป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน ประกอบกับจากการตรวจสอบ พบว่า หลวงปู่เณรคำ จัตติโก กับพวก มีทรัพย์สินอยู่ในความครอบครองเป็นจำนวนมาก ซึ่งผิดปกติวิสัยของพระภิกษุโดยทั่วไปในการครองสมณะเพศ และเนื่องจากทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดในคดีนี้ประกอบด้วยสังหาริมทรัพย์ประเภทเงินในบัญชีเงินฝากธนาคารที่มีอยู่หลายบัญชี ซึ่งน่าจะเชื่อได้ว่าเปิดไว้เพื่อรองรับเงินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน อันเป็นทรัพย์สินซึ่งมีสภาพคล่องสามารถปกปิด ซ่อนเร้น ยักยอก หรือโอนเปลี่ยนมือได้โดยง่าย และประกอบด้วยทรัพย์สินประเภท

ที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้าง และรถยนต์ที่สามารถดำเนินการเกี่ยวกับการทำนิติกรรมเปลี่ยนแปลงผู้ถือกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิครอบครองในทางทะเบียนได้ จึงเป็นกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า หลวงปู่เณรคำ จัตติโก หรือพระวิมล จัตติโก หรือพระวิมล สุขผล หรือนายวิมล สุขผล กับพวก ได้ไปซึ่งเงินหรือทรัพย์สินเกี่ยวกับการกระทำความผิด และอาจมีการโอน จำหน่าย ยักยอก ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินดังกล่าว

คณะกรรมการธุรกรรม โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 34 (3) และมาตรา 48 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ประกอบกับมติคณะกรรมการธุรกรรม ครั้งที่ 12/2556 เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2556 คณะกรรมการธุรกรรมจึงมีคำสั่งยึดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราว มีกำหนดไม่เกิน 90 วัน นับตั้งแต่วันที่พบทรัพย์สิน และทรัพย์สินอยู่ในความครอบครองของสำนักงาน ปปง. และมีคำสั่งอายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราว มีกำหนดไม่เกิน 90 วัน นับตั้งแต่วันที่คณะกรรมการธุรกรรมมีมติ

สำหรับการดำเนินคดีอาญากับหลวงปู่เณรคำ จัตติโก นั้น ในปัจจุบันหลวงปู่เณรคำ จัตติโก ผู้ต้องหาถูกออกหมายจับและอยู่ในระหว่างหลบหนีอยู่ในต่างประเทศ

จากกรณีดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า การที่หลวงปู่เณรคำ จัตติโก หรือพระวิมล จัตติโก หรือพระวิมล สุขผล หรือนายวิมล สุขผล กับพวกได้ใช้โอกาสจากการเป็นพระสงฆ์ ในการจูงใจให้พุทธศาสนิกชนทั่วไปที่มีจิตกุศลช่วยทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ด้วยการบริจาคเงินหรือทรัพย์สิน โดยอ้างว่าเพื่อให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนามีความมั่นคงและเป็นที่พึงพอใจให้กับพุทธศาสนิกชน แล้วประกาศเชิญชวนให้คนทั่วไปเข้ามามีส่วนร่วมในการบริจาคเงินหรือทรัพย์สินตามโครงการ หรือกิจกรรมที่ทางวัดป่าขันติธรรมได้จัดทำขึ้นมีลักษณะเป็นการนำเอากระบวนการค้าขายความเชื่อและความศรัทธาในพระพุทธศาสนา เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ในเชิงธุรกิจ จึงเป็นการประกอบศาสนธุรกิจ และจากการประกอบศาสนธุรกิจดังกล่าว หลวงปู่เณรคำ จัตติโก กับพวกอาศัยโอกาสจากการประกาศเชิญชวนคนมาทำบุญในโครงการต่างๆ แต่มิได้มีการก่อสร้างให้แล้วเสร็จจริงตามที่เชิญชวนคนมาทำบุญ กลับนำเงินและทรัพย์สินที่ได้จากการทำบุญไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว มีพฤติการณ์การกระทำความผิดในลักษณะเป็นความผิดมูลฐานฐานฉ้อโกงประชาชน ตามมาตรา 3 (3) ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกง อันมีลักษณะเป็นปกติธุระ ตามมาตรา 3 (18) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และการฉ้อโกงดังกล่าวได้ไปซึ่งเงินหรือทรัพย์สินเกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานจำนวนมาก และอาจมีการโอน จำหน่าย ยักยอก ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดดังกล่าวเพื่อชุกซ่อนหรือปกปิด

แหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น ซึ่งมีลักษณะเป็นการกระทำความผิดฐานฟอกเงินผ่านทางการประกอบศาสนธุรกิจดังกล่าว

อนึ่ง เนื่องจากหลวงปู่เณรคำ นัตติโก ไม่ได้รับการแต่งตั้งจากมหาเถรสมาคมให้เป็นพระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์ จึงไม่ได้มีฐานะเป็นเจ้าพนักงานตามความในประมวลกฎหมายอาญา ตามที่พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 มาตรา 45 บัญญัติให้พระภิกษุซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในการปกครองคณะสงฆ์ถือว่าเป็นเจ้าพนักงานตามความในประมวลกฎหมายอาญา ดังนั้น แม้หลวงปู่เณรคำ นัตติโก จะได้กระทำการทุจริตในขณะที่เป็นพระสงฆ์ ก็ไม่มีความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (5) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542

กรณีนายสุกชัย ศรีสุกอักษร ลูกน้องเรียนจากนายอารีย์ แยมบุญยิ่ง ผู้รับมอบอำนาจจากสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนคลองจั่น จำกัด ต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่า² นายสุกชัย ศรีสุกอักษร สมาชิกสามัญสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนคลองจั่น จำกัด เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งประธานกรรมการสหกรณ์ดังกล่าว ได้ร่วมกับพวกกระทำความผิดเกี่ยวกับการชักยอกและเบียดบังเงินของสหกรณ์เป็นของตนเองหรือผู้อื่น ทำให้สหกรณ์ได้รับความเสียหาย และนำเงินที่ได้จากการชักยอกดังกล่าวไปซื้อทรัพย์สินต่างๆ โดยใส่ชื่อตนเองหรือผู้อื่นเพื่อเจตนาปกปิดชุกซ่อนทรัพย์สิน ซึ่งเป็นกรณีมีพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดเกี่ยวกับการชักยอก อันมีลักษณะเป็นปกติธุระ กล่าวคือ เมื่อประมาณปี 2555 สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนคลองจั่น จำกัดมีการเปลี่ยนผู้บริหารสหกรณ์ชุดใหม่ เมื่อผู้บริหารสหกรณ์ชุดใหม่ได้เข้ามาตรวจสอบระบบการบริหารงานภายในของสหกรณ์พบว่า มีการดำเนินการที่ขัดกับมติ ระเบียบ และข้อบังคับของสหกรณ์ ดังนั้น ในการประชุมสมัยวิสามัญ ครั้งที่ 9/2555 เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2556 ประธานคณะกรรมการดำเนินการจึงมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงในกรณีดังกล่าว ซึ่งผลการตรวจสอบปรากฏว่า คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ชุดเดิม ประกอบด้วย นายสุกชัย ศรีสุกอักษร ประธานคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ปี 2551-2554 นางสาวศรัณยา มานหมัด รองผู้จัดการสหกรณ์ และนายภัส โสมคำ เลขานุการของสหกรณ์ ได้ร่วมกันกระทำการแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายจากการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว โดยนายสุกชัย ศรีสุกอักษรและนางสาวศรัณยา มานหมัด ร่วมกันนำเงินที่สมาชิกหรือลูกค้านำมาฝากสหกรณ์ไปเป็นของตนเองกับพวก ไม่นำส่งมอบให้แก่สหกรณ์ตามระเบียบและหน้าที่ รวมทั้งได้จัดทำเอกสารทางการเงินขึ้นมา

² คำสั่งคณะกรรมการธุรกรรมที่ ข.36/2556 เรื่องยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราว

ว่าเป็นเงินทรงแจย ซึ่งไม่มีระเบียบและกฎหมายกำหนดไว้ ทำให้สหกรณ์ได้รับความเสียหายเป็นเงินจำนวน 1,921,740,162 บาท (หนึ่งพันเก้าร้อยยี่สิบเอ็ดล้านเจ็ดแสนสี่หมื่นหนึ่งร้อยหกสิบสองบาทถ้วน) โดยเป็นการกระทำความผิดต่างกรรมต่างวาระ รวมจำนวน 83 กรรม และ นายสุกชัย ศรีสุกอักษร และนางสาวศรีธญา มานหมัด ยังได้นำเชืครณาการต่างๆ ซึ่งเป็นของสหกรณ์ไปเบิกเงินจากธนาคารและนำเงินดังกล่าวไปเป็นของตน กับพวก โดยไม่นำส่งมอบให้แก่สหกรณ์ตามระเบียบ และได้จัดทำเอกสารทางการเงินขึ้นมาว่าเป็นเงินทรงแจยซึ่งไม่มีระเบียบกฎหมายกำหนดไว้ ทำให้สหกรณ์ได้รับความเสียหายเป็นเงินจำนวน 10,481,166,996.01 บาท (หนึ่งหมื่นสี่ร้อยแปดสิบเอ็ดล้านหนึ่งแสนหกหมื่นหกพันเก้าร้อยเก้าสิบหกบาทหนึ่งสตางค์) อันเป็นการกระทำความผิดต่างกรรมต่างวาระ รวมจำนวน 323 กรรม โดยนายสุกชัย ศรีสุกอักษร และนางสาวศรีธญา มานหมัด ทราบดีว่าเงินจำนวนดังกล่าว เป็นเงินของสหกรณ์เครดิตยูเนียนคลองจั่น จำกัด ซึ่งมีที่มาจากการระดมเงินฝากจากสมาชิก แต่กลับนำเงินดังกล่าวไปแสวงหาประโยชน์ส่วนตนโดยมิชอบ ทำให้สมาชิกของสหกรณ์ไม่ได้รับผลตอบแทนตามที่สมาชิกควรจะได้รับ และยังส่งผลกระทบต่อสภาพคล่องทางการเงินของสหกรณ์ นอกจากนี้ ผลการตรวจสอบยังพบว่า ในระหว่างปฏิบัติหน้าที่ประธานคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ นายสุกชัย ศรีสุกอักษร ได้ร่วมกับพวก กระทำมิชอบหรือทุจริตในการอนุมัติสินเชื่อของสหกรณ์ให้กับบริษัทต่างๆกู้ยืมโดยไม่มีหลักประกันหรือดำเนินการปกปิดและจัดทำเอกสารเท็จ โดยบริษัทที่ปรากฏชื่อในสัญญากู้ยืมเงินในฐานะผู้กู้แจ้งว่าไม่เคยกู้ยืมเงินของสหกรณ์

ดังนั้น สหกรณ์เครดิตยูเนียนคลองจั่น จำกัด ในฐานะผู้เสียหายจึงมอบอำนาจให้ นายอารีย์ แยมบุญยัง ผู้รับมอบอำนาจ ยื่นฟ้องนายสุกชัย ศรีสุกอักษร และนางสาวศรีธญา มานหมัดเป็นจำเลยต่อศาลอาญา จำนวน 2 คดี ในความผิดฐานร่วมกันขกยอกทรัพย์ เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2556 ต่อมาเดือนมิถุนายน 2556 นายสุกชัยได้รับเลือกตั้งให้เป็นประธานกรรมการดำเนินการชุดที่ 29 ได้ใช้อำนาจคณะกรรมการดำเนินการถอนฟ้องคดีทั้งหมด เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2556

จากการพิจารณาเรื่องราวเรียนของสหกรณ์เครดิตยูเนียนคลองจั่น จำกัด พนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้ดำเนินการตรวจสอบรายงานการทำธุรกรรมหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมของบุคคลดังกล่าวแล้ว ปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่า นายสุกชัย ศรีสุกอักษร กับพวก มีพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดอันเข้าลักษณะเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (18) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 หรือเป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้อง หรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐาน หรือความผิดฐานฟอกเงิน และพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ตรวจสอบพบบัญชีเงินฝากธนาคาร รวมทั้งห้องชุด ที่ดินตามโฉนดที่ดิน และที่ดินตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์ และรถยนต์ ที่มีชื่อนายสุกชัย ศรีสุกอักษร และผู้เกี่ยวข้อง

ล้มพันธ์เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ และเนื่องจากทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดในคดีนี้ ประกอบด้วยสังหาริมทรัพย์ประเภทเงินฝากในบัญชีธนาคารและรถยนต์ อันเป็นทรัพย์สินที่มีสภาพคล่อง สามารถปกปิด ซ่อนเร้น หรือโอนเปลี่ยนมือได้โดยง่าย และอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่ดินและห้องชุด อันเป็นทรัพย์สินที่ปรากฏหลักฐานในทางทะเบียน จึงเป็นทรัพย์สินที่สามารถโอน จำหน่าย หรือเปลี่ยนแปลงกรรมสิทธิ์โดยนิติกรรมทางทะเบียนได้ จึงเป็นกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า บุคคลดังกล่าวได้ไปซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดและอาจมีการโอน จำหน่าย ยักยอก ปกปิด หรือซ่อนเร้น ทรัพย์สินดังกล่าว อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 34 (3) และมาตรา 48 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ประกอบกับมติคณะกรรมการธุรกรรมครั้งที่ 11/2556 เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2556 คณะกรรมการธุรกรรมจึงมี คำสั่งอายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราว มีกำหนดไม่เกิน 90 วัน นับตั้งแต่วันที่คณะกรรมการธุรกรรมมีมติ

จากนั้นวันที่ 15 กรกฎาคม 2556 นายพิษณุ ชีวะสิทธิ์ และนายปฏิพันธ์ จันทระภูติ สมาชิกสหกรณ์ ได้รับมอบอำนาจจากสมาชิกรวม 311 คน เข้าร้องทุกข์กับกรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) เพื่อขอให้ดำเนินคดีกับนายสุภชัย ศรีสุทอักษร โดยที่ความเสียหายมีผลกระทบกับประชาชนเป็นจำนวนมาก DSI จึงจัดเป็นคดีพิเศษ ผลการสอบสวนเส้นทางการเบิกจ่ายเช็คและการยักยอกถ่ายเททรัพย์สิน ได้ถูกส่งต่อไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) เพื่อทำการยึดทรัพย์สินผู้กระทำความผิด

ตลอด 2 ปีที่ผ่านมา สมาชิกสหกรณ์ฯ ยังไม่สามารถเบิกถอนเงินจากสหกรณ์ฯ แห่งนี้ได้ ขณะที่ทางทำได้อาศัยค้ำประกันเงินและทรัพย์สินบางส่วนที่ถูกถ่ายโอนออกจากสหกรณ์ฯ แต่ไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ คดีไม่มีความคืบหน้าเท่าที่ควร ต่อมา วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2558 พ.ต.อ. คุชฎี อารยวุฒิ รองปลัดกระทรวงยุติธรรม พร้อมกับเจ้าหน้าที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) กรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) ได้แถลงข่าวเปิดตัวเซฟของบริษัท เอส.ดับบลิว.โฮลดิ้งกรุ๊ป (ประเทศไทย) จำกัดที่เกี่ยวข้องกับคดีขอยกทรัพย์สินสหกรณ์เครดิตยูเนียนคลองจั่น ณ ห้องแถลงข่าว ชั้น 1 สำนักงาน ปปง.³ ว่าจากการตรวจค้นบริษัทดังกล่าว พบ“ดวงแก้วธรรมกาย” หนึ่งในวัตถุมงคล ของวัดพระธรรมกาย อยู่ในตู้เซฟ ความสูง 2 เมตร ซึ่งเป็นของ นาย สถาพร วัฒนาศิริกุล ผู้ถือหุ้นในบริษัท เอส ดับบลิว โฮลดิ้งกรุ๊ป (ประเทศไทย)

³ ประกาศิต “บิกตู” คือเอสไอจัดทีมไล่ล่า 5 ชุดใหญ่ ตรวจทางเดินเงิน-เอาผิดอดีตผู้บริหารยักยอกทรัพย์สิน “สหกรณ์เครดิตยูเนียนคลองจั่น.” [online]. สืบค้น 13 มีนาคม 2558, จาก http://thaipublica.org/2015/02/credit-unions-klongchan_46/

จำกัดซึ่งในตู้เซฟขนาดใหญ่ ยังพบทรัพย์สิน มูลค่าหลายร้อยล้านบาท โดยเฉพาะพระเครื่องไม่ต่ำกว่า 50 องค์ ที่กว่าครึ่งหนึ่ง เป็น พระสมเด็จ วัดปากน้ำ ซึ่งถูกเก็บมอมห่อใส่กรอบไว้เป็นอย่างดี นายสถาพร วัฒนาศิริสกุล คือ บุคคลที่ได้รับการโอนหุ้น มูลค่า 1 พันล้านบาท จาก นายสุกชัย ศรีสุกอักษร อดีตประธานสหกรณ์ ที่ตกเป็นผู้ต้องหา ยักยอกทรัพย์สินล้านบาท ของสหกรณ์เครดิตยูเนียนคลองจั่น จำกัดการสืบสวนขยายผลของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบความเชื่อมโยงระหว่าง นาย สุกชัย ศรีสุกอักษร และนายสถาพร วัฒนาศิริสกุล รวมไปถึงวัดพระธรรมกาย โดยการตรวจสอบเส้นทางการเงิน พบว่า ในปี 2553 นาย สุกชัยศรีสุกอักษร ได้โอนเงินจำนวน 127 ล้านบาท ให้กับ นายสถาพร วัฒนาศิริสกุล และมีการโอนต่อให้กับบริษัท เอส ดับบลิว โฮลดิ้งกรุ๊ป (ประเทศไทย) จำกัด ระหว่างปี 2554 และ 2555 จำนวน 124 ล้านบาท ซึ่งจากการสืบประวัติส่วนบุคคล พบว่า นาย สถาพร วัฒนาศิริสกุล ได้เคยบวชเป็นพระสงฆ์ กับ วัดพระธรรมกาย มากกว่า 20 ปี ก่อนที่จะทำการลาสิกขาบท ในปี 2554 ซึ่งเป็นช่วงเวลาหลังจากที่รับการ โอนเงินจากนายสุกชัยศรีสุกอักษรแล้วนอกจากนั้น การตรวจสอบที่ตั้งบริษัทเอส ดับบลิว โฮลดิ้งกรุ๊ปพบว่า ตั้งอยู่ใน หมู่ที่ 7 อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ใกล้กับสถานที่ตั้งของวัดพระธรรมกาย และสหกรณ์เครดิตยูเนียน มงคลเศรษฐี จำกัด ที่นายสุกชัยศรีสุกอักษร เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งเป็นเบาะแสสำคัญเหล่านี้ จะกลายเป็นข้อมูลสำคัญ ในการพิสูจน์ความสัมพันธ์อันลึกซึ้ง ของนายสุกชัย ศรีสุกอักษร กับ วัดพระธรรมกายต่อไป⁴

หลังจากนั้นวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2558 กรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) หน่วยงานซึ่งรับผิดชอบคดีดังกล่าวโดยตรง เปิดแถลงข่าวความคืบหน้าในการดำเนินคดีคืออดีตผู้บริหารสหกรณ์เครดิตยูเนียนคลองจั่น จำกัด โดยเปิดเผยว่าจากการตรวจสอบทรัพย์สิน เช็ก จำนวน 878 ฉบับ และการถอนเงินสดที่หน้าเคาน์เตอร์ในช่วงปี 2552-2555 เป็นมูลค่า 1,900 ล้านบาท กรมสอบสวนคดีพิเศษแบ่งคดีออกเป็น 6 กลุ่มดังนี้ กลุ่มที่ 1 วัดพระธรรมกายและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับวัดพระธรรมกาย ขณะนี้ได้หลักฐานทางการเงินมาบางส่วนแล้ว กลุ่มที่ 2 บริษัท เอส.ดับบลิว.โฮลดิ้งกรุ๊ป (ประเทศไทย) จำกัด โดยมีนายสถาพร วัฒนาศิริสกุล และพวก เข้าไปเกี่ยวข้อง กลุ่มที่ 3 สหกรณ์เครดิตยูเนียนมงคลเศรษฐี เป็นกลุ่มที่เส้นทางการเงินเชื่อมโยงกับสหกรณ์เครดิตยูเนียนคลองจั่น กลุ่มที่ 4 สหกรณ์เครดิตยูเนียนรัฐประชา โดยมีนายวัฒนชันนัท นวอิสราธิ์ และพวก เข้าไปเกี่ยวข้องอีกสายหนึ่ง กลุ่มที่ 5 กลุ่มญาติธรรมที่มีเส้นทางเงินจากสหกรณ์ไหลส่วนใหญ่เป็นสมาชิกที่อยู่ต่างจังหวัด กลุ่มที่ 6 กลุ่มผู้ที่มีการกู้ยืมเงินกับสหกรณ์ฯ ขณะนี้ คดีอยู่ระหว่างกรม

⁴ เบ็ดเตล็ดสหกรณ์ฯ โยงธรรมกาย [online]. สืบค้น 13 มีนาคม 2558, จาก

สอบสวนคดีพิเศษรับเอกสารทางการเงินจากธนาคารมาตรวจสอบเสร็จเรียบร้อยแล้ว จากนั้นจะเรียกผู้รับเช็คทั้งหมดรวมทั้งพระธัมมชโยมาสอบปากคำ เพื่อดำเนินคดีต่อไป

อนึ่ง พ.ต.อ.สีหนาท ประยูรรัตน์ เลขาธิการสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) กล่าวถึงการตรวจสอบติดตามธุรกรรมทางการเงินจากเช็คที่นายสุกชัย ศรีสุกอักษร ส่งจ่ายให้วัดธรรมกายมูลค่ากว่า 700 ล้านบาท ว่า ในส่วนของปปง.ถือว่าตรวจสอบธุรกรรมเช็คส่งจ่ายวัดธรรมกายเสร็จสิ้นแล้ว พบว่ามีการส่งจ่ายเช็คโดยนายสุกชัยศรีสุกอักษร ออกไปให้กับวัดพระธรรมกายจริงหลายครั้งครั้งละกว่า 100 ล้านบาท ก่อนหน้านี้นี้สำนักงานปปง.ได้เชิญตัวแทนวัดพระธรรมกายมาให้ปากคำแล้ว พบเงินทั้งหมดถูกนำไปสร้างศาสนสถานแล้ว ซึ่งวัดธรรมกายได้นำเอกสารใบเสร็จต่างๆ มายืนยัน ซึ่งขณะที่ปปง.เรียกดูเอกสารความเคลื่อนไหวทางการเงินจากธนาคารเพื่อตรวจสอบก็พบเส้นทางการเงินถูกนำออกไปใช้ก่อสร้างดังกล่าวจริง ทำให้สำนักงานปปง.ไม่สามารถยึดทรัพย์ดังกล่าวให้ตกเป็นของแผ่นดินอีกได้ เนื่องจากกฎหมายกำหนดว่าที่ธรณีสงฆ์และศาสนสถานถือเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน

จากกรณีดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า การที่วัดพระธรรมกาย มีแนวทางการดำเนินงานโดยเน้นนำเรื่องความเชื่อทางพระพุทธศาสนา อิทธิปาฏิหาริย์ต่างๆ มากล่าวสอน เพื่อให้ประชาชนถวายเป็นบุญกุศลมากมาย ให้บริจาคนำมา โดยสร้างความเชื่อว่า การทำบุญมาก จะได้บุญกุศลกลับมา มากมีการอ้างอิงเรื่องบุญ ทำให้คนกลัว และให้อยากได้บุญ โดยการกล่าวอ้างว่าเป็นผู้ควบคุมบุญทั้งหมดที่ได้รับมาจากพระพุทธเจ้าจากชั้นนิพพาน เพื่อให้พระธัมมชโยแจกจ่ายบุญนั้นให้กับประชาชน แลกกับการซื้อบุญที่ต้องทำในปริมาณมาก มีการประยุกต์หลักการตลาดเข้ากับการเผยแพร่ธรรมะชักชวนให้คนเข้าวัด มีลักษณะเป็นการนำเอาพระพุทธศาสนาไปใช้ในการแสวงหาผลประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ หรือพุทธพาณิชย์ อันเป็นกระบวนการค้าขายความเชื่อและความศรัทธาในพระพุทธศาสนา เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ในเชิงธุรกิจ ทำให้บุญ กลายเป็นสินค้าตัวหนึ่งของวัด จึงเป็นการประกอบศาสนธุรกิจ และจากการประกอบศาสนธุรกิจดังกล่าวทำให้มีเงินและทรัพย์สินมีค่าต่างๆ เข้าสู่วัดพระธรรมกายเป็นจำนวนมาก โดยปราศจากการเปิดเผยหลักฐานทางบัญชีและ ไม่มีการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินของวัดจากหน่วยงานราชการอื่นภายนอกวัด ทำให้นายสุกชัย ศรีสุกอักษร กับพวกซึ่งได้กระทำความผิดฐานยักยอกเงินของสหกรณ์เครดิตยูเนียนคลองจั่น จำกัด เป็นของตนเองหรือผู้อื่น ทำให้สหกรณ์ได้รับความเสียหาย และนำเงินที่ได้จากการยักยอกดังกล่าวไปซื้อทรัพย์สินต่างๆ โดยใส่ชื่อตนเองหรือผู้อื่นเพื่อเจตนาปกปิดชุกซ่อนทรัพย์สิน นำมาซึ่งมูลค่า

⁵ อดีตศิษย์เอกฯและธัมมชโย "เขาบูชา อิตเลอร์" [online]. สืบค้น 1 มีนาคม 2558, จาก

ความเสียหายมหาศาลนับหมื่นล้านและมีผู้เสียหายจำนวนมาก เป็นกรณีพิพาทกรณีแห่งการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับการชักยอก อันมีลักษณะเป็นปกติธุระอันเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (18) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และได้ทำการโอน จำหน่าย ชักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือได้มาจากการกระทำความผิดดังกล่าวเพื่อชักซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น ซึ่งหนึ่งในกลุ่มที่รับโอนเงินที่ได้จากการกระทำความผิดของนายสุกชัย ศรีสุกอักษร คือ วัดพระธรรมกายและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับ วัดพระธรรมกาย และยังพบว่ามีการนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดไปเข้าวัดอุ้มงกลของทางวัดพระธรรมกาย เช่น ดวงแก้วธรรมกาย และพระสมเด็จ วัดปากน้ำ มาเก็บไว้ในตู้เซฟจำนวนหนึ่ง การกระทำของนายสุกชัย ศรีสุกอักษร ผู้กระทำความผิดฐานชักยอกทรัพย์สินอันมีลักษณะเป็นปกติธุระ เป็นการโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อชักซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น โดยศาสนธุรกิจเป็นหนึ่งในช่องทางที่นายสุกชัย ศรีสุกอักษรใช้ในการชักซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สิน จึงมีลักษณะเป็นการกระทำความผิดฐานฟอกเงินผ่านทางการประกอบศาสนธุรกิจ ซึ่งเมื่อเงินหรือทรัพย์สินนั้น ถูกนำไปใช้ในการสร้างศาสนสถานแล้ว จะส่งผลทำให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไม่สามารถยึดหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าวได้อีกด้วย

กรณีสำนักสงฆ์ถ้ำหินห้วยนา (ภูเกษตร) จังหวัดอำนาจเจริญ ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจและทหารชุดรักษาความสงบเรียบร้อยและตำรวจจังหวัดอำนาจเจริญ เข้าตรวจค้นและควบคุมตัว พระวีระศักดิ์ จิตคุโณ อายุ 49 ปี เจ้าอาวาสสำนักสงฆ์ถ้ำหินห้วยนา ได้ของกลางไม้แปรรูปเถื่อนกว่า 3,200 แผ่น จำพวกไม้พุง ไม้แดง ไม้ยาง ไม้ประดู่ ที่ทำการแปรรูปเรียบร้อยโดยรวมแล้วปริมาตร ไม้ทั้งหมด 61 ลูกบาศก์เมตรมูลค่ากว่า 70 ล้านบาท เฉพาะไม้พุงประมาณ 5 ลูกบาศก์เมตรเก็บไว้บริเวณศาลาโรงฉัน ได้ศาลาพักผ่อน ข้างศาลากลางเปรียญหลังใหญ่ และบริเวณกุฏิ ภายในสำนักสงฆ์คดีนี้ สืบเนื่องมาจากเจ้าหน้าที่ทหารสืบทราบว่ายภายในสำนักสงฆ์ดังกล่าว มีการสะสมไม้จำนวนมาก มีหลักฐานเชื่อมโยงว่าพัวพันขบวนการไม้เถื่อน โดยพระสงฆ์ในสำนักสงฆ์ฯมักจะอ้างว่าไม้ดังกล่าว เป็นไม้ของญาติโยมนำมาถวายและฝาก เพื่อทำการก่อสร้างอาคารสำนักสงฆ์ แต่จากการสอบถามชาวบ้านบอกว่า ไม้จะถูกลักลอบตัดจากป่าสงวนแห่งชาติภูคำเคียว และจากป่าสงวนแห่งชาติภูสระดอกบัวเขตรอยต่อสามจังหวัดคือ จังหวัดมุกดาหาร ยโสธรและ อำนาจเจริญ มีการกระทำความผิดลักลอบตัดไม้มานาน ถูกนำมาแปรรูปที่สำนักสงฆ์แห่งนี้ และมีการรับซื้อไม้เถื่อน

จากชาวบ้านด้วย โดยไม้จะถูกส่งให้นายทุนรายใหญ่ของจังหวัดอำนาจเจริญออกขายในราคาที่สูง⁶ ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ได้นำตัวเจ้าอาวาส และพระลูกวัดทั้ง 3 รูปไปสืบจากการเป็นพระเพื่อดำเนินคดีตามกฎหมาย และตรวจสอบที่มาของไม้ต่อไป⁷

จากกรณีดังกล่าวข้างต้น เป็นกรณีที่มีการกระทำความผิดลักลอบค้าไม้เถื่อน ซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3(15) ความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม โดยการใช้ ยึดถือ หรือครอบครองทรัพยากรธรรมชาติหรือกระบวนการแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยมิชอบด้วยกฎหมายอันมีลักษณะเป็นการค้าซึ่งได้กระทำความผิดโดยพระสงฆ์ ร่วมกับบุคคลภายนอก แม้ว่า กรณีไม่ปรากฏชัดว่าสำนักสงฆ์ถ้ำหินห้วยนาไค้มีการประกอบศาสนธุรกิจหรือไม่ แต่ก็แสดงให้เห็นว่าผู้กระทำความผิดมูลฐานได้อาศัยช่องทางการทำบุญให้แก่สำนักสงฆ์ โดยการอ้างว่านำไม้แปรรูปมาถวายเพื่อสร้างกุฏิพระในการโอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพไม้เถื่อนที่ได้จากการกระทำความผิดมูลฐาน ซึ่งเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเพื่อชุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น เป็นความผิดฐานฟอกเงิน

ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นทั้งหมด อาจสรุปได้ว่า ในปัจจุบัน มีการอาศัยช่องทางการประกอบศาสนธุรกิจของวัดขนาดใหญ่ที่มีชื่อเสียง และมีเงินและทรัพย์สินบริจาคในวัดเป็นจำนวนมาก ตลอดจนสำนักสงฆ์เล็กๆ ในต่างจังหวัด ที่ต่างก็ไม่มีระบบการตรวจสอบทางการเงินของวัดที่เพียงพอ เป็นช่องทางการปกปิด ช้อนเร้น ชุกซ่อน แหล่งที่มาของทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด หรือความผิดฐานฟอกเงินมากขึ้น ศาสนธุรกิจและวัดมีความเสี่ยงที่จะถูกใช้เป็นช่องทางการฟอกเงินเป็นอย่างมาก เนื่องจาก วัด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วัด ที่ประกอบศาสนธุรกิจจะมีเงินสดหมุนเวียนเป็นจำนวนมากนับร้อยนับพันล้านบาท และมีความเกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมทางการเงิน เนื่องจาก ประชาชนทั่วไปมักทำบุญแก่วัดโดยการบริจาคด้วยเงิน ในขณะที่ในปัจจุบันกฎหมายที่ใช้ในการกำกับดูแลตรวจสอบเงินและทรัพย์สินของวัดยังไม่มีมาตรการในการตรวจสอบที่เพียงพอ และไม่มีมาตรการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่กำหนดมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริจาคเงินหรือทรัพย์สินให้แก่วัด เพื่อให้มีการรายงานธุรกรรมทางการเงินที่มีมูลค่าสูง หรือธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยส่งผลกระทบต่อกระทำการดำเนินการทางกฎหมายทำให้ไม่สามารถป้องกันและปราบปรามการกระทำ

⁶ ทหารรวบ'พระ'ครอบครองไม้เถื่อนค่า 10 ล้าน [online]. สืบค้น 13 มีนาคม 2558, จาก <http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/629802>

⁷ จนท.สนธิกำลังเข้ายึดไม้พะยูน หลังลักลอบตัดจากอุทยานฯสระดอกบัว [online]. สืบค้น 13 มีนาคม 2558, จาก <http://www.krobkruakao.com>

ความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทันทั่วถึง และส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของพระพุทธศาสนาในประเทศไทยเป็นวงกว้าง ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องมีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายในการควบคุม ตรวจสอบ องค์กรทางศาสนาและมาตรการในการป้องกันการฟอกเงินกับศาสนธุรกิจและวัด โดยมาตรการต่างๆจะได้กล่าวไว้ในหัวข้อถัดไป

4.2 วิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายที่ใช้กำกับดูแลควบคุมองค์กรทางศาสนาในต่างประเทศเปรียบเทียบกับประเทศไทย

จากการศึกษาในบทที่ 2 พบว่า กฎหมายที่ใช้ในการกำกับดูแล วัด ซึ่งเป็นองค์กรทางศาสนาในประเทศไทยนั้น ปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายซึ่งมีสภาพบังคับให้วัดต้องมีการรายงานข้อมูลทางการเงินการจัดเก็บข้อมูลทางการเงินของวัดยังทำได้ไม่คืบคั้น องค์กรที่ทำหน้าที่กำกับดูแลควบคุมวัดก็ยังไม่สามารถดำเนินการในการควบคุมดูแลวัด พระภิกษุสงฆ์ ตลอดจนทรัพย์สินของวัด ให้เป็นไปตามกรอบของกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควรทำให้เกิดการประกอบศาสนธุรกิจมากมาย ส่งผลให้ วัด มีความเสี่ยงที่จะถูกใช้เป็นช่องทางในการฟอกเงิน จึงจำเป็นต้องศึกษาถึงมาตรการที่ใช้ในการกำกับดูแลองค์กรทางศาสนาของประเทศไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายในต่างประเทศเพื่อหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว

4.2.1 สถานะขององค์กรทางศาสนา ตามกฎหมายของประเทศไทย

ประเทศสหรัฐอเมริกา มาตรา 501 (C)(3) แห่งประมวลรัษฎากร ได้กำหนดนิยามขององค์กรไม่แสวงหากำไร ว่า องค์กรต้องได้รับการจัดตั้งและปฏิบัติงานเฉพาะด้านการศาสนา การกุศล วิทยาศาสตร์ การทดสอบเพื่อความปลอดภัยสาธารณะ วัตถุประสงค์ทางการประพันธ์หรือการศึกษา หรือเพื่ออุปถัมภ์การแข่งขันกีฬาสมัครเล่นระดับชาติหรือระดับระหว่างประเทศ หรือเพื่อป้องกันการกระทำอันทารุณโหดร้ายต่อเด็กหรือสัตว์ซึ่งการบริหารงานทางการกุศลจะต้องเป็นไปเพื่อสาธารณะไม่ใช่เพื่อเอกชน เพราะฉะนั้นจะต้องไม่มีบุคคลใดภายในองค์กรได้รับรายได้จากกิจกรรมนั้นๆ และจะต้องไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง ดังนั้น องค์กรทางศาสนา เช่น โบสถ์ ในประเทศสหรัฐอเมริกาจะมีสถานะเป็นองค์กรไม่แสวงหากำไร และเป็นนิติบุคคลซึ่งเป็นองค์กรหนึ่งที่ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้ ตามประมวลรัษฎากรของประเทศไทย

ประเทศอินเดีย องค์กรทางศาสนามีสถานะเป็นนิติบุคคล ซึ่งมีรูปแบบที่แตกต่างกันตามกฎหมายแต่ละฉบับ ได้แก่ เป็นองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ทางศาสนา หรือการกุศลเท่านั้น และมีสิทธิได้รับการยกเว้นภาษี ตาม Income Tax Act, 1961 หรือสถาบันหรือการรวมกลุ่มกันทางศาสนาสามารถจัดตั้งขึ้นเป็นสมาคม โดยการจดทะเบียนเป็นสมาคมภายใต้ The Societies Registration Act, 1860 สมาคมที่จดทะเบียนภายใต้กฎหมายดังกล่าว

มีสิทธิอย่างเต็มที่จากสถานะของการเป็นหน่วยงานตามกฎหมาย มีสิทธิได้มาและถือครองทรัพย์สิน สามารถฟ้องคดีและถูกฟ้องได้ และองค์กรทางศาสนายังอาจจัดตั้งได้ในรูปของบริษัทไม่แสวงหากำไร (non-profit company) โดยการจดทะเบียนเป็นบริษัท ภายใต้ มาตรา 25 (1)(a) และ (b) แห่ง The Companies Act, 1956 ที่วางหลักว่า บริษัทสามารถจัดตั้งขึ้นเพื่อสนับสนุนส่งเสริมศาสนาได้ เมื่อจดทะเบียนจัดตั้งแล้วจะมีสิทธิประโยชน์อย่างเต็มที่เช่นเดียวกับบริษัทจำกัดประเภทอื่นที่จดทะเบียนภายใต้กฎหมายดังกล่าว และยังมีสิทธิประโยชน์ที่นอกเหนือไปจากบริษัทจำกัดประเภทอื่น คือ การได้รับการยกเว้นจากบทบัญญัติบางประการของ The companies act

ประเทศเม็กซิโก องค์กรทางศาสนามีสถานะเป็นนิติบุคคล เช่นเดียวกับหลายๆ ประเทศ ดังที่กล่าวมาข้างต้น โดยการรวมกลุ่มทางศาสนาที่จะได้รับสถานะทางกฎหมาย จะต้องจดทะเบียนเป็นสมาคมทางศาสนา (religious association) ต่อหน่วยงานของรัฐบาลกลาง ได้แก่ The General Directorate for Religious Associations (DGAR) ซึ่งทำหน้าที่ดูแลการดำเนินงานขององค์กรทางศาสนา และเมื่อจดทะเบียนแล้วจะมีฐานะเป็นนิติบุคคล สามารถเจรจาต่อรองสัญญา และซื้อหรือเช่าที่ดิน ยื่นขออนุญาตก่อสร้างจากทางการ, ได้รับการยกเว้นภาษี และจัดการประชุมทางศาสนา ภายนอกสถานที่เคารพบูชาตามปกติของกลุ่ม

ประเทศศรีลังกา ตามกฎหมายควบคุมการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัด หรือ The Buddhist Temporalities Ordinance ยังไม่ได้กำหนดสถานะของวัดไว้อย่างชัดเจนว่า วัด มีสถานะเป็นนิติบุคคล แต่อย่างไรก็ตาม กฎหมายดังกล่าวก็ได้ให้การรับรองว่าทรัพย์สินของวัดให้อยู่ในความครอบครองดูแลของพระสงฆ์ผู้มีอำนาจสูงสุดในวัดและเป็นของวัด

ในประเทศไทยองค์กรทางศาสนา จัดเป็นองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรประเภทหนึ่งที่ต้องจดทะเบียน โดยเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้น เพื่อดำเนินงานหรือทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวมในการเผยแผ่และจัดพิธีกรรมทางศาสนา ดูแลสถานที่อันเป็นที่เคารพบูชา สถานที่ในการทำสมาธิ หรือการปฏิบัติกิจทางศาสนา

วัด เป็นองค์กรไม่แสวงหากำไรในประเทศไทยประเภทหนึ่ง ที่ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 กำหนดให้วัด มีฐานะเป็นนิติบุคคล และให้เจ้าอาวาสเป็นผู้แทนของวัดในกิจการทั่วไป ทั้งนี้ วัด ต้องได้รับอนุญาตให้จัดตั้งขึ้นโดยชอบด้วยหลักเกณฑ์ตามกฎหมายเท่านั้น จึงจะมีสถานะเป็นนิติบุคคล สถานที่ที่สร้างขึ้นเป็นที่พักอาศัยของภิกษุสงฆ์ที่ไม่ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งขึ้นหรือจัดตั้งขึ้นโดยมิชอบด้วยกฎหมายจะไม่มีสถานะเป็นวัดแต่อย่างใด⁸ และเมื่อ วัด มี

⁸ จาก สถานะทางกฎหมายของวัดไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท) (น.23-27), โดย สุนทร มณีสวัสดิ์, 2531, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ฐานะเป็นนิติบุคคลแล้ว ย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือกฎหมายอื่นภายในขอบแห่งอำนาจหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ของวัดสามารถถือกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินป้องกันรักษาทรัพย์สิน และติดตามทรัพย์สินกลับคืนมีอำนาจทำนิติกรรมสัญญาเกี่ยวกับบุคคลภายนอกโดยผ่านทางเจ้าอาวาส สามารถฟ้องร้องผู้ละเมิดทำให้วัดเสียหายได้และวัดมีหน้าที่รับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกในการกระทำของวัดหรือผู้แทนวัดและวัดอาจถูกฟ้องเป็นจำเลยได้⁹ และสำนักสงฆ์ ที่ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายก็มีฐานะเป็นนิติบุคคลเช่นกัน

จากหลักข้างต้น อาจสรุปได้ว่า องค์การทางศาสนาตามกฎหมายของแต่ละประเทศนั้นจะมีสถานะเป็นองค์กรไม่แสวงหากำไร และเป็นนิติบุคคล เว้นแต่ประเทศศรีลังกาที่ไม่ได้กำหนดชัดว่า วัด มีฐานะเป็นนิติบุคคล สำหรับความเป็นนิติบุคคลขององค์การทางศาสนาในประเทศอื่นจะมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายได้ ต่อเมื่อมีการจดทะเบียนต่อองค์กรที่ทำหน้าที่กำกับดูแลของภาครัฐ แม้ว่าในแต่ละประเทศจะมีรูปแบบขององค์กรไม่แสวงหากำไรที่หลากหลาย แต่กลไกในการตรวจสอบควบคุมการดำเนินงานกิจกรรมขององค์กรไม่แสวงหากำไรซึ่งรวมถึงองค์การทางศาสนาจะมีความคล้ายคลึงกัน คือ การตรวจสอบองค์กรในฐานะเป็นองค์กรที่ได้รับยกเว้นภาษี ตามกฎหมายภาษีอากรของแต่ละประเทศ หรือมีกฎหมายเฉพาะที่ใช้ในการตรวจสอบดังเช่นในประเทศศรีลังกา และตามกฎหมายของประเทศไทยเอง วัด หรือองค์การทางศาสนาก็เป็นองค์กรที่ได้รับการยกเว้นภาษีตามประมวลรัษฎากร และมีกฎหมายเฉพาะที่ควบคุมการบริหารจัดการคณะสงฆ์ ตลอดจนศาสนสมบัติกลาง และศาสนสมบัติ ให้เป็นไปโดยเรียบร้อย ได้แก่ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง เช่นเดียวกัน

4.2.2 มาตรการทางกฎหมายที่ใช้ในการกำกับดูแลควบคุมองค์การทางศาสนาของประเทศต่างๆ

ประเทศสหรัฐอเมริกา มาตรการทางกฎหมายหลักที่ใช้ในการควบคุมองค์การทางศาสนา ได้แก่ มาตรการทางภาษี ตามประมวลรัษฎากร มาตรา 501 (C)(3) โดยองค์กรที่ได้รับการจัดตั้งและปฏิบัติงานเฉพาะด้านศาสนา ถือเป็น องค์กรไม่แสวงหากำไร และเป็นองค์กรที่มีสถานะได้รับยกเว้นภาษี (tax-exempt status) ที่จะได้รับประโยชน์หลัก คือ องค์กรนั้นจะไม่ถูกเก็บภาษีจากรายได้ที่ได้รับจากกิจกรรมการกุศล และตามมาตรา 170 (C) ผู้บริจาคให้แก่องค์กรการกุศลดังกล่าวจะสามารถนำไปหักลดหย่อนภาษีเงินได้ทั้งในส่วนของสาธารณรัฐและมลรัฐได้ตามจำนวนเงินที่ตนบริจาค ทั้งนี้ การที่จะได้สถานะเป็นองค์กรที่ได้รับยกเว้นภาษีนั้น กรมสรรพากร

⁹ ที่พักสงฆ์ สำนักสงฆ์ และวัด(2) [online]. สืบค้น 15 ธันวาคม 2557, จาก http://sta.onab.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=343&Itemid=354

¹⁰ คำบรรยายกฎหมายคณะสงฆ์ (น.138-139). เล่มเดิม.

(IRS) จะทำหน้าที่ในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรไม่แสวงหากำไร โดยองค์กรไม่แสวงหากำไรที่ได้รับการยกเว้นภาษีจะมีหน้าที่ในการยื่นรายงานผลการดำเนินงานและรายงานประจำปีภายหลังครบรอบระยะเวลาบัญชี ซึ่งรายงานนี้รวมถึง ข้อมูลขอคืนภาษีประจำปี (Form 990; Form 990-PF สำหรับกรณีมูลนิธิเอกชน) แต่ องค์กรทางศาสนา เช่น โบสถ์ของชาวคริสต์ วัด และมัสยิด ตามมาตรา 501 (C)(3) จะได้รับยกเว้นจากข้อกำหนดกฎหมายในการยื่นรายงานประจำปี (Form 990) แม้ว่าองค์กรทางศาสนาจะได้รับการยกเว้นไม่ต้องยื่นรายงานดังกล่าว แต่องค์กรทางศาสนาเหล่านี้ยังต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดกฎหมายในการเก็บรักษาหลักฐานทางการเงินตามประมวลรัษฎากร มาตรา 501 (C)(3) และตามมาตรา 7611 ได้กำหนดให้กรมสรรพากรมีอำนาจในการได้สวนภาษีและตรวจสอบโบสถ์ได้ หากเจ้าหน้าที่กระทรวงการคลังระดับสูงมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าตามที่ปรากฏข้อเท็จจริงหรือตามสภาวะการณที่บันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ว่าโบสถ์อาจไม่มีคุณสมบัติในการเป็นองค์กรที่ได้รับการยกเว้นภาษี หรือ อาจไม่ได้ชำระภาษีในส่วนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการกุศล หรือ กิจกรรมที่ต้องชำระภาษี และกฎหมายได้กำหนดขั้นตอนในการตรวจสอบไว้ดังที่กล่าวมาแล้วในบทที่ 3

ประเทศอินเดีย หากองค์กรทางศาสนานั้น ได้รวมกลุ่มกันจดทะเบียนเป็นสมาคมภายใต้ The Societies Registration Act, 1860 องค์กรทางศาสนานั้นจะต้องถูกตรวจสอบตามกฎหมายดังกล่าว โดยกฎหมายได้กำหนดให้แต่ละสมาคมจะต้องยื่นรายงานประจำปีแก่สำนักงานรับจดทะเบียนสมาคม (the office of the Registrar of Societies) ณ รัฐซึ่งสมาคมได้จดทะเบียน และตามกฎหมายดังกล่าว รายการประจำปีซึ่งจะต้องยื่นแก่นายทะเบียน ประกอบด้วย ชื่อ ที่อยู่ และอาชีพของผู้บริหารสมาคม สมาชิกสภา ผู้อำนวยการ คณะกรรมการ หรือบุคคลอื่นที่ได้รับมอบหมายให้บริหารจัดการสมาคม รายการดังกล่าวจะต้องยื่นในวันที่หรือก่อนวันที่ 14 ถัดจากวันที่มีการประชุมเป็นการทั่วไปรายปี (annual general meeting) ของสมาคมได้ถูกจัดขึ้น หรือภายในเดือนมกราคม ในกรณีที่ข้อบังคับของสมาคมไม่ได้กำหนดให้มีการจัดการประชุมเป็นการทั่วไปรายปีและจะต้องยื่นบัญชีที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ตรวจสอบบัญชีไปพร้อมรายงานประจำปีด้วย

ในกรณีที่ องค์กรทางศาสนา จัดตั้งได้ในรูปของบริษัทไม่แสวงหากำไร (non-profit company) โดยการจดทะเบียนเป็นบริษัท ภายใต้มาตรา 25 (1)(a) และ (b) แห่ง the Companies Act, 1956 จะต้องถูกตรวจสอบตามกฎหมายโดย บริษัทไม่แสวงหากำไร มีหน้าที่ในการจัดการประชุมผู้ถือหุ้นรายปีเป็นการทั่วไป (the Annual General Meeting) เพื่อให้มีการตรวจสอบภายในองค์กร โดยการทบทวนบัญชีรายปี และจะต้องยื่นบัญชีที่ผ่านการตรวจสอบโดยผู้ตรวจสอบบัญชีแล้ว รายงานประจำปี และรายงานผลประกอบการประจำปี ต่อนายทะเบียนบริษัท (ROC)ซึ่งสิ่งดังกล่าวจะต้องถูกตรวจสอบอย่างละเอียด และเปิดเผยการบริหารจัดการเงินทุนที่ผิด หากมีนายทะเบียน

บริษัทมีอำนาจในการขอข้อมูลจากองค์กร หรือ เพิกถอนการจดทะเบียนในกรณีที่มีการใช้เงินทุนในทางที่ผิด หรือมีการการบริหารจัดการเงินทุนที่ผิดพลาด

ประเทศเม็กซิโก มีการควบคุมกำกับดูแลองค์กรทางศาสนาโดยหน่วยงานของรัฐบาลกลาง ได้แก่ The General Directorate for Religious Associations (DGAR) ซึ่งมีหน้าที่ในการรับจดทะเบียนองค์กรทางศาสนา ที่กำหนดว่าในการจดทะเบียนกลุ่มทางศาสนาจะต้องแสดงหลักคำสอนพื้นฐานของกลุ่มอย่างชัดเจน และแนวทางการเชื่อทางศาสนา และต้องไม่ดำเนินการเพื่อแสวงหาผลกำไรเป็นหลัก และไม่สนับสนุนการกระทำที่ก่อให้เกิดอันตรายแก่สมาชิกของกลุ่ม และสมาคมทางศาสนาจะต้องแจ้งแก่รัฐบาลถึงความตั้งใจในการจัดการประชุมทางศาสนาภายนอกสถานที่เคารพบูชาที่ได้รับอนุญาต นอกจากนี้ กฎหมายยังกำหนดให้การรวมกลุ่มทางศาสนาจะต้องไม่เป็นเจ้าของ หรือจัดการกระจายเสียงวิทยุหรือสถานีโทรทัศน์ นอกเสียจากได้รับอนุญาตจากรัฐบาลให้ผู้กระจายเสียงวิทยุหรือสถานีโทรทัศน์เชิงพาณิชย์ ถ่ายทอดรายการทางศาสนา

อนึ่ง นอกจากหลักกฎหมายที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว องค์กรไม่แสวงหากไรในประเทศอินเดีย และประเทศเม็กซิโก ยังต้องถูกควบคุมกำกับดูแลตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศนั้นๆ ให้ต้องมีการรายงานธุรกรรมด้วย ซึ่งรายละเอียดจะได้กล่าวไว้ในหัวข้อถัดไป

ประเทศศรีลังกา มีมาตรการในการกำกับดูแลควบคุมองค์กรทางศาสนาพุทธโดยเฉพาะ ได้แก่ The Buddhist Temporalities Ordinance No.19 of 1931 เป็นกฎหมายฉบับสำคัญที่เป็นกลไกหลักในการควบคุมการใช้ทรัพย์สินของวัดในประเทศศรีลังกาในปัจจุบัน โดยกฎหมายฉบับดังกล่าวได้วางหลักให้ ทรัพย์สินทุกชนิดของวัด อยู่ในความดูแลของทรัสต์ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยพระสงฆ์ผู้มีอำนาจสูงสุดในวัด เป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายให้จัดการดูแล ซึ่งในกรณีของวัดทั่วไป ทรัพย์สินของวัด จะได้รับการบริหารจัดการโดยทรัสต์ และมีการกำหนดให้ทรัสต์และวัดจะต้องถูกควบคุมตรวจสอบโดย The Commissioner-General of Buddhist Affairs หรือ ผู้ตรวจการณทั่วไประหว่างสำนักงานพระพุทธศาสนาอีกชั้นหนึ่ง ซึ่งกฎหมายฉบับดังกล่าวยังได้กำหนดหน้าที่ของทรัสต์โดยชัดแจ้ง ให้ต้องมีการจัดทำบัญชีทรัพย์สิน รายรับ รายจ่าย และผลประโยชน์ของวัด ซึ่งหากทรัสต์ไม่ดำเนินการ ทรัสต์จะมีความผิดและต้องถูกปรับตามกฎหมายจำนวน 200 รูปี อีกทั้งยังได้กำหนดให้ผู้ตรวจการณทั่วไประหว่างสำนักงานพระพุทธศาสนาจะต้องตรวจสอบบัญชีที่ทรัสต์ได้ทำขึ้นสองครั้งต่อปี โดยมีการกำหนดกรอบเวลาในการรายงานบัญชีต่อสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติไว้ชัดเจนว่า ให้เป็นหน้าที่ของทรัสต์ทุกคนในการจัดทำงบการเงินของแต่ละบัญชีโดยปิดยอดทุกครึ่งปี โดยให้สิ้นสุดในวันที่ 30 ของเดือนมิถุนายน และวันที่ 31 ของเดือนธันวาคมในแต่ละปี และให้ทรัสต์ยื่นบัญชีไปยังผู้ตรวจการณทั่วไประหว่างสำนักงานพระพุทธศาสนา ภายใน

สามสิบวันของการสิ้นสุดครั้งปีดังกล่าว โดยแต่ละบัญชีต้องมีผู้ลงนามรับรอง หากหากทนต์ไม่ดำเนินการ ทนต์จะมีความผิดและต้องถูกปรับตามกฎหมายจำนวน 200 รูปี เช่นกัน นอกจากนี้กฎหมายยังได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของผู้ตรวจการทั่วไปของสำนักงานพระพุทธศาสนา ในการไต่สวนตามสมควร และอาจดำเนินคดีกับทนต์ที่มีเหตุอันสมควรว่ามีความน่าสงสัยที่จะกระทำความผิดอาญาฐานละเมิดทนต์ หากทนต์ตั้งใจทำบัญชีที่ไม่ถูกต้องหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายนี้อีกด้วย ถือได้ว่า กฎหมายของประเทศศรีลังกาในส่วนที่ควบคุมการจัดการทรัพย์สินของวัด ชัดเจนและมีสภาพบังคับในการตรวจสอบทรัพย์สินของวัดให้มีความโปร่งใสได้เป็นอย่างดี

สำหรับประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 การปกครองคณะสงฆ์ นั้น โดยรูปแบบเป็นการปกครองแบบรวมอำนาจการปกครองไว้ที่มหาเถรสมาคม ซึ่งมีคณะทำงานฝ่ายต่างๆ ทำหน้าที่ปกครองคณะสงฆ์ ออกกฎหมายมหาเถรสมาคม ออกข้อบังคับ วางระเบียบ ออกคำสั่ง มีมติ หรือออกประกาศ จากนั้นจะมีหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ลดหลั่นกันตามสายงาน ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค และในระดับ วัด ตามกฎหมายดังกล่าวกำหนดอำนาจหน้าที่ของเจ้าอาวาส ให้มีหน้าที่ในการปกครองและสอดส่องให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีที่อยู่หรือพำนักอาศัยอยู่ในวัดนั้นบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี ดังนั้น เจ้าอาวาสจึงเป็นผู้แทน วัด ซึ่งเป็นนิติบุคคล มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดกิจการของวัดและศาสนสมบัติของวัดไปในทางรักษาผลประโยชน์ของวัดโดยมิ ไวยาวัจกร ซึ่งเป็นบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งจากเจ้าอาวาสของวัด ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของพระภิกษุสงฆ์หรือเจ้าอาวาสในวัดในการดูแลการจัดการศาสนสมบัติของวัด ตลอดจนจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายของวัด

ในส่วนของหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการกำกับดูแลวัดในประเทศไทย มีหน่วยงานของภาครัฐ 2 หน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่ได้แก่ กรมการศาสนา และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ซึ่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติถือเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่กำกับดูแลควบคุมการบริหารจัดการศาสนสมบัติกลางและศาสนสมบัติของวัดโดยตรง โดยสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีหน่วยงานในราชการส่วนกลาง ได้แก่ สำนักงานศาสนสมบัติ ที่มีอำนาจและหน้าที่ควบคุม แนะนำ และให้ความช่วยเหลือในการจัดการศาสนสมบัติของวัด ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ พ.ศ. 2557

นอกจากจะมีกฎหมายที่กำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการบริหารจัดการ ควบคุมดูแลการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัดแล้ว ในส่วนของวิธีการในการบริหารจัดการศาสนสมบัติของวัด มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องคือ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 มาตรา 40 วรรคท้าย ที่บัญญัติว่า “การดูแลรักษาและจัดการศาสนสมบัติของวัด ให้เป็นไปตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง” โดยมีกฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2511) ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์

พ.ศ. 2505 และแนวทางปฏิบัติของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติกำหนดวิธีปฏิบัติอยู่ ซึ่งเจ้าอาวาสมีบทบาทสำคัญในการควบคุมดูแลการบริหารงานวัด และมีเจ้าคณะเป็นผู้ควบคุมส่งเสริม แนะนำเจ้าอาวาส และกฎหมายยังได้กำหนดให้มีสำนักงานศาสนสมบัติทำหน้าที่ควบคุมในการจัดการศาสนสมบัติของวัดอีกชั้นหนึ่ง กฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2511) ดังกล่าวได้วางรากฐานการจัดการทรัพย์สินของวัด ทั้งการจัดการที่ดิน ทรัพย์สิน ตลอดจนเงินบริจาคของวัด กำหนดให้วัดมีการจัดทำบัญชีรับไว้เพื่อเป็นหลักฐานในการตรวจสอบ ซึ่งบุคคลที่ทำบัญชีของวัดได้แก่ พระภิกษุ แม่ชี อุบาสิกา หรือไวยาวัจกรที่ได้รับมอบหมายงานจากทางเจ้าอาวาสให้เป็นผู้จัดประโยชน์ของวัด แต่กฎหมายไม่ได้มีสภาพบังคับให้เป็นหน้าที่ของวัด โดยเจ้าอาวาส หรือไวยาวัจกร ที่ต้องปฏิบัติ ทั้งไม่ได้กำหนดโดยชัดแจ้งว่าสำนักงานศาสนสมบัติต้องเข้ามาควบคุมตรวจสอบอย่างไร

อนึ่ง พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 มาตรา 41 ได้บัญญัติให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จัดทำงบประมาณประจำปีของศาสนสมบัติกลางด้วยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคม และเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา แล้วให้ใช้งบประมาณนั้นได้ จะเห็นได้ว่ากฎหมายดังกล่าวไม่ได้บัญญัติให้ต้องมีการจัดทำงบประมาณประจำปีของศาสนสมบัติของวัดแต่อย่างใด

จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายที่ใช้ในการกำกับดูแลควบคุมองค์กรทางศาสนาของประเทศต่างๆ ข้างต้นนั้น จะพบว่า มาตรการที่ประเทศส่วนมากนำมาใช้ในการควบคุมการบริหารจัดการทรัพย์สินขององค์กรทางศาสนา ได้แก่ มาตรการตรวจสอบทางภายในในฐานะที่เป็นองค์กรไม่แสวงหากำไรที่ได้รับยกเว้นภาษี ดังที่ปรากฏตามประมวลรัษฎากรของประเทศสหรัฐอเมริกา ที่แม้ว่า องค์กรทางศาสนา จะไม่จำเป็นต้องยื่นแบบฟอร์มเพื่อที่จะได้รับสถานะการเป็นองค์กรที่ได้รับยกเว้นภาษี แต่ก็ยังอาจถูกตรวจสอบการดำเนินการขององค์กรได้ โดยกรมสรรพากรหากปรากฏเหตุอันควรเชื่อได้ว่าองค์กรนั้นไม่มีคุณสมบัติจะเป็นองค์กรที่ได้รับการยกเว้นภาษี หรือในประเทศอินเดียก็เช่นกัน ที่องค์กรทางศาสนาไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบใดก็มีหน้าที่จะต้องยื่นรายงานผลการดำเนินงานและรายงานบัญชีรายปีที่ผ่านการตรวจสอบแล้วให้แก่หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการกำกับดูแล ซึ่งหากไม่มีการยื่นรายงาน หน่วยงานนั้นก็จะถูกเพิกถอนสถานะทางกฎหมายและไม่มีสิทธิได้รับยกเว้นภาษี แต่ประเทศไทย แม้ว่า วัด จะเป็นองค์กรที่ได้รับการยกเว้นภาษี และเงินจากการบริจาควัดตามใบอนุโมทนาบัตรสามารถนำไปหักลดหย่อนภาษีได้ ดังเช่นสิทธิประโยชน์ทางภาษีที่ทุกประเทศให้แก่องค์กรทางศาสนาก็ตาม แต่ในส่วนของการตรวจสอบ วัด ตามวิธีการทางภาษี ไม่มีแนวทางตามกฎหมายที่ให้กรมสรรพากรต้องตรวจสอบ วัด ในฐานะเป็นองค์กรที่ได้รับการยกเว้นภาษี ดังเช่นในประเทศสหรัฐอเมริกา เนื่องจากตาม ประกาศกระทรวงการคลัง ว่าด้วยภาษีเงินได้และภาษีมูลค่าเพิ่ม (ฉบับที่ 531) ข้อ 11 วัดวาอาราม ไม่ต้องส่งรายงานการประมูญใหญ่ งบดุล

และบัญชีรายได้อื่นๆ พร้อมทั้งรายงานการดำเนินงานของกิจการสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่ผ่านมาให้กรมสรรพากรทราบ ทำให้กรมสรรพากรยังขาดฐานข้อมูลของวัดทั้งที่เป็นหน่วยงานที่ได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษี ทำให้การตรวจสอบ วัด โดยกรมสรรพากรเป็นไปได้ยากลำบาก¹¹ และอาจเกิดปัญหาการทุจริตในการออกใบอนุโมทนาบัตรปลอมเพื่อหักลดหย่อนภาษีตามมาอีกด้วย

สำหรับมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการบริหารจัดการศาสนสมบัติของวัดประเทศศรีลังกา กฎหมายมีความคล้ายคลึงกับประเทศไทย ที่ได้กำหนดให้เจ้าอาวาสมีหน้าที่ในการดูแลจัดการศาสนสมบัติของวัด แต่กฎหมายของประเทศศรีลังกามีความชัดเจนในสภาพบังคับในการตรวจสอบทรัพย์สินมากกว่าของประเทศไทย ซึ่งหากเปรียบเทียบมาตรการของกฎหมายต่างประเทศดังกล่าวกับกฎหมายของประเทศไทย จะพบว่าประเทศไทย มีหน้าที่ในการทำหน้าทีในการกำกับดูแลการบริหารจัดการวัดอยู่พอสมควร โดยเฉพาะสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่มีหน้าที่โดยตรงในการกำกับดูแลการจัดการศาสนสมบัติของวัด และมีส่วนราชการกลาง คือ สำนักงานศาสนสมบัติ ทำหน้าที่ควบคุม แนะนำ และให้ความช่วยเหลือในการจัดการศาสนสมบัติของวัด เช่นเดียวกับประเทศศรีลังกาที่มี The Commissioner-General of Buddhist Affairs ทำหน้าที่ควบคุมดูแลการจัดการทรัพย์สินของวัด แต่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติยังไม่สามารถที่จะดำเนินการให้วัดนำส่งรายงานทางการเงินที่มีมาตรฐานทางบัญชีตามที่กำหนดส่งให้แก่สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดได้ เนื่องจาก ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ซึ่งเป็นกฎหมายหลักที่วางหลักการเกี่ยวกับการปกครองดูแลจัดการคณะสงฆ์ ตลอดจนทรัพย์สินของวัด ไม่มีสภาพบังคับให้แต่ละวัดต้องจัดการการบริหารจัดการศาสนสมบัติ ดังจะเห็นได้ว่า กฎหมายวางหลักเพียงว่าการดูแลรักษาและจัดการศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง และไม่ได้กำหนดในกฎหมายว่าให้วัดมีหน้าที่จัดทำงบประมาณประจำปีสำหรับศาสนสมบัติของวัด ดังเช่นที่บัญญัติไว้สำหรับศาสนสมบัติกลาง พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ประกอบกฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2511) เป็นเพียงกฎหมายที่กำหนดแนวทางการปฏิบัติไว้อย่างกว้างๆ เท่านั้น ต่างจากกฎหมายของประเทศศรีลังกาที่มีสภาพบังคับให้ทรัสต์ หรือผู้ดูแลทรัพย์สินของวัด ต้องจัดทำบัญชีทรัพย์สินและรายรับรายจ่ายของวัด หากไม่ทำจะมีความผิดตามกฎหมาย อีกทั้งกฎหมายของประเทศศรีลังกา ยังได้กำหนดกรอบระยะเวลาในการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายของวัด

¹¹ คนไทย “สปอร์ด-ใจดี” บริจาคเงินปีละ 5.5 หมื่นล้าน สรรพากรเพิ่งตื่น! ขาดข้อมูลยัน “ใบเสร็จ-ใบอนุโมทนาบัตร” จริงหรือปลอม” [online]. สืบค้น 13 มีนาคม 2558, จาก <http://thaipublica.org/2013/03/personal-income-tax-structure-16/>

และระยะเวลาในการตรวจสอบโดยสำนักงานพระพุทธศาสนาให้ชัดเจน ต่างจากประเทศไทย ที่แต่ละวัดไม่ใส่ใจที่จะมีการจัดทำบัญชีทรัพย์สินของวัดเท่าที่ควร อีกทั้งการบังคับใช้กฎหมาย ในประเทศไทยหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลวัดก็มักปล่อยปะละเลยไม่เข้าไปตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินของวัดตามที่กฎหมายให้อำนาจและวางแนวทางในการปฏิบัติไว้ บุคคลที่ถูกกำหนดให้ทำบัญชีภายในวัด เช่น ไวยาวัจกร ก็มีได้มีความรู้ความสามารถโดยเฉพาะทางบัญชีทำให้การจัดทำบัญชีอาจเกิดข้อผิดพลาดได้ ต่างจากประเทศศรีลังกาที่กฎหมายได้กำหนดเลยว่า ให้ทรีสตี้นบัญชีไปยังผู้ตรวจการทั่วไปของสำนักงานพระพุทธศาสนาตรวจสอบ และสำนักงานพระพุทธศาสนาอาจจัดให้ผู้ตรวจสอบบัญชีอาชีพทำการตรวจสอบบัญชีของวัดได้

ผู้เขียนมีความเห็นว่า ในประเทศไทยยังมีปัญหาในเรื่องของการบังคับใช้กฎหมายที่ใช้ในการตรวจสอบการดำเนินงานกิจกรรมและการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัด ต่างจากประเทศศรีลังกาที่มีกฎหมายกำหนดหน้าที่ของทรีสตี้นในการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัดไว้อย่างชัดเจน เนื่องจากพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ไม่ได้วางหลักให้ วัด ต้องมีการจัดทำงบประมาณประจำปีเช่นเดียวกับศาสนสมบัติกลาง อีกทั้งกฎหมายกำหนดให้การดูแลและจัดการศาสนสมบัติของวัดให้เป็นวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงซึ่งเป็นกฎหมายลำดับรองเท่านั้น ทั้งที่ตามกฎหมายดังกล่าว วางหลักให้เจ้าอาวาสมีหน้าที่จัดกิจการและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี อีกทั้งยังได้บัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ผ่านทางสำนักงานศาสนสมบัติ ในการดูแลรักษาและจัดการศาสนสมบัติกลางและศาสนสมบัติของวัด ดังนั้น ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่า ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายให้มีความชัดเจนและมีสภาพบังคับแก่เจ้าอาวาส โดยไวยาวัจกร ในการตรวจสอบศาสนสมบัติของวัดให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยนำแนวทางของประเทศศรีลังกาซึ่งเป็นประเทศที่ศาสนาพุทธมีความเจริญรุ่งเรือง มี วัด และพระสงฆ์มากมายทั่วประเทศมาปรับใช้ ให้มีการแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 มาตรา 41 กำหนดให้ วัด จัดทำงบประมาณประจำปีของศาสนสมบัติของวัด ด้วยความเห็นชอบของเจ้าอาวาสและเสนอต่อสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเพื่อพิจารณาเห็นชอบแล้วให้ใช้งบประมาณนั้นได้ นอกจากนี้ ควรมีการบัญญัติเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 กำหนดให้เป็นหน้าที่ของไวยาวัจกร ในการทำบัญชีทรัพย์สินของวัด และบัญชีรายรับรายจ่ายของวัด และส่งให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติตรวจสอบ โดยมีการออกกฎกระทรวงกำหนดการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัดโดยเฉพาะ กำหนดกรอบเวลาที่ชัดเจน ที่วัดต้องมีการจัดทำรายงานทางการเงินเป็นประจำทุกปี และนำเสนอให้สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเป็นผู้รวบรวม และให้มีการตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาต พร้อมทั้งให้จัดทำรายงานข้อมูลทางการเงินของวัดอย่างเป็นระบบและกำหนดให้เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 หากเจ้าอาวาส หรือไวยาวัจกร

เพิกเฉย ไม่ดำเนินการดังกล่าว และกำหนดให้เป็นหน้าที่ของสำนักงานศาสนสมบัติต้องตรวจสอบบัญชีของวัดโดยผู้ตรวจสอบบัญชี

อนึ่ง การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายดังกล่าวไม่เป็นการขัดต่อเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แต่อย่างใด ในทางตรงกันข้าม กลับทำให้กฎหมายดังกล่าวมีสภาพบังคับให้ วัด ต้องมีการจัดทำงบประมาณประจำปี และจัดทำบัญชีทรัพย์สินของวัด เพื่อการตรวจสอบมากยิ่งขึ้น ซึ่งกรณีดังกล่าวไม่ได้เป็นการขัดกับกฎหมายที่มีอยู่เช่นกัน เนื่องจากกฎหมายได้กำหนดให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีหน้าที่โดยตรงในการกำกับดูแลการจัดการศาสนสมบัติของวัดอยู่แล้ว หากมีการทำให้เกิดสภาพบังคับที่ชัดเจนขึ้นย่อมจะส่งผลดีทั้งต่อตัววัดเองที่จะเกิดความโปร่งใสในการดำเนินงาน ไม่ถูกคนทุจริตแสวงหาประโยชน์ที่มีขอบในวัด ทำให้ไม่เกิดภาพลักษณ์ที่ไม่ดีแก่ศาสนา และส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นต่อพุทธศาสนิกชนที่ต้องการทำบุญทำนุบำรุงศาสนา และไม่ส่งผลกระทบต่อพุทธศาสนิกชนที่ต้องการทำบุญอย่างแท้จริง

นอกจากนี้ วิธีการบังคับให้ต้องมีการรายงานผลการดำเนินงานและรายงานบัญชีขององค์กรทางศาสนาโดยนำสิทธิประโยชน์ในทางภาษีมาเป็นเงื่อนไขดังเช่นที่ปรากฏในกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา อาจเป็นอีกวิธีการที่จะทำให้องค์กรทางศาสนาตระหนักถึงความจำเป็นในการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายขององค์กร ตลอดจนการบริหารจัดการองค์กรที่ดี เพราะหากถูกตรวจสอบและถูกเพิกถอนสถานะก็จะส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือขององค์กรทางศาสนานั้น ทำให้องค์กรทางศาสนาจะต้องมีการตรวจสอบภายในองค์กร และถูกตรวจสอบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้น ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่า ควรมีการกำหนดให้กรมสรรพากร ในฐานะหน่วยงานหลักในการจัดเก็บภาษีของประเทศ เข้ามามีบทบาทในการตรวจสอบ วัด ในฐานะเป็นองค์กรที่ได้รับยกเว้นภาษี

4.3 วิเคราะห์การบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่เกี่ยวกับการรายงานธุรกรรมตามกฎหมายต่างประเทศกับประเทศไทย

จากการศึกษาพบว่า ศาสนาพุทธและวัด มีความเสี่ยงที่จะถูกใช้เป็นช่องทางการฟอกเงิน เนื่องจากไม่มีมาตรการในการควบคุมดูแลการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัดอย่างเพียงพอ อีกทั้งในประเทศไทยเอง องค์กรไม่แสวงหากำไร รวมถึง องค์กรทางศาสนา เช่น วัด โบสถ์ หรือมัสยิด ก็ไม่ได้มีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทำให้การรับรู้ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินถึงข้อมูลการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยที่เป็นไปได้ยาก และไม่สามารถป้องกันการใช้วัดและศาสนาพุทธเป็นแหล่งในการฟอกเงินได้ ดังนั้น ในหัวข้อนี้จะได้ทำการศึกษาถึงมาตรการการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการ

ฟอกเงินของต่างประเทศเปรียบเทียบกับประเทศไทยเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับศาสนธุรกิจต่อไป

ข้อเสนอแนะ 40 ข้อของ Financial Action Task Force (FATF) ในการต่อต้านการฟอกเงินผิดกฎหมาย ได้กำหนดให้แต่ละประเทศต้องกำหนดให้ธุรกิจและผู้ประกอบอาชีพที่ไม่ใช่สถาบันการเงินมีหน้าที่ ดังนี้

(1) ตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า โดยธุรกิจและผู้ประกอบอาชีพที่ไม่ใช่สถาบันการเงินต้องตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าเมื่อมีการจัดตั้งความสัมพันธ์ทางธุรกิจ หรือมีจำนวนเงินในการทำธุรกรรมตามที่กฎหมายกำหนด หรือ มีข้อสงสัยว่าเป็นการฟอกเงินหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย หรือมีข้อสงสัยถึงความเพียงพอของข้อมูลระทราบตัวตนของลูกค้าที่องค์กรได้รับมา โดยอาจพึงพาบุคคลที่สามในการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริง

(2) เก็บรักษาเอกสารที่จำเป็นทั้งหมดเกี่ยวกับการทำธุรกรรมทั้งธุรกรรมภายในประเทศและธุรกรรมระหว่างประเทศไว้อย่างน้อย 5 ปี

(3) ระบุให้ทราบความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและประเมินความเสี่ยงดังกล่าวที่อาจเกิดขึ้นได้ในด้านต่างๆ

(4) นำแผนดำเนินงาน/แผนปฏิบัติการในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ไปปฏิบัติให้บรรลุผล

(5) เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าเงินนั้นเป็นรายได้จากกิจกรรมอันเป็นอาชญากรรมหรือเกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย จะต้องรายงานข้อสงสัยต่อหน่วยข่าวกรองทางการเงินทันที

จากข้อเสนอแนะของ FATF ดังกล่าว นำไปสู่มาตรการทางกฎหมายที่ประเทศต่างๆ กำหนดหน้าที่ของธุรกิจและผู้ประกอบอาชีพที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน รวมถึง องค์กรการกุศล ในการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงของผู้บริจาคและรายงานการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยแก่หน่วยข่าวกรองทางการเงินของแต่ละประเทศทราบ ดังนี้

ประเทศสหรัฐอเมริกา มีกฎหมาย Bank Secrecy Act 1970 ซึ่งเป็นกฎหมายที่บังคับให้มีการรายงานธุรกรรมเงินสดและการจัดเก็บข้อมูลการทำธุรกรรม กฎหมายดังกล่าวได้กำหนดถึงผู้มีหน้าที่ในการรายงานธุรกรรมไว้ โดยให้สถาบันการเงิน (Financial Institution) เป็นผู้มีหน้าที่ในการรายงานธุรกรรม จัดให้ลูกค้าแสดงตนและจัดทำและเก็บรักษาบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมต่างๆ โดยคำว่า “สถาบันการเงิน” นอกจากจะหมายถึงธนาคารพาณิชย์แล้วตามมาตรา 5312 (a) (2) ยังได้กำหนดนิยามให้หมายความรวมถึงธุรกิจและผู้ประกอบอาชีพที่ไม่ใช่สถาบัน

การเงินต่างๆ ด้วย แต่ทว่า องค์กรไม่แสวงหากำไร และองค์กรทางศาสนาไม่ได้ถูกรวมอยู่ในนิยามของ สถาบันการเงิน ตามกฎหมายนี้แต่อย่างใด รายละเอียดผู้เขียนได้กล่าวถึงไว้ในบทที่ 3 แล้ว

ประเทศอินเดีย The Prevention of Money Laundering Act 2002 (PMLA) เป็นกฎหมายที่บังคับให้มีการสืบสวนความผิดฐานฟอกเงินที่เชื่อมโยงกับความผิดมูลฐานที่ถูกสืบสวนโดยหน่วยงานในการบังคับใช้กฎหมายของส่วนกลางและระดับมลรัฐที่เกี่ยวข้อง และเป็นกฎหมายที่กำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา ตลอดจนมาตรการในการดำเนินการคดีฟอกเงินไว้ ซึ่งตามมาตรา 12 แห่ง The Prevention of Money Laundering Act, 2002 ได้กำหนดให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการรายงาน (Reporting Entity) ได้แก่ ธนาคาร สถาบันการเงิน บริษัทซึ่งทำหน้าที่เป็นคนกลาง หรือบุคคลซึ่งดำเนินธุรกิจหรือประกอบอาชีพตามที่กฎหมายกำหนด มีหน้าที่ในการตรวจสอบยืนยันหลักฐานการแสดงตนของลูกค้า เก็บรักษาหลักฐานในการรายงานธุรกรรม และจัดหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมรายงานให้แก่หน่วยข่าวกรองทางการเงินของประเทศอินเดียสำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับประเภทของธุรกรรมที่ต้องรายงาน ตลอดจนวิธีการรายงานช่วงเวลาในการเก็บรักษาหลักฐาน ได้มี “ประกาศกรมสรรพากร กระทรวงการคลังที่ 9/2005 กฎว่าด้วยการเก็บรักษาหลักฐานและการรายงานธุรกรรม (Notification No. 9/2005-Rules for Record Keeping and Reporting)” ที่เป็นการประกาศกฎว่าด้วยการเก็บรักษาหลักฐานลักษณะและมูลค่าของธุรกรรม ขั้นตอนการดำเนินงานและวิธีการในการเก็บรักษา และระยะเวลาในการจัดหาข้อมูลและการตรวจพิสูจน์ทราบหลักฐานตัวตนของลูกค้าของธนาคาร สถาบันการเงิน และบริษัทที่ทำหน้าที่เป็นคนกลางของตลาดหลักทรัพย์ โดยมีกฎที่สำคัญ ที่มีผลทำให้ต้องมีการรายงานธุรกรรมสำหรับองค์กรไม่แสวงหากำไร ได้แก่

กฎข้อ 3ที่ได้กำหนดให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการรายงานทุกหน่วยงานต้องเก็บรักษาหลักฐานธุรกรรมทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับรายรับโดยองค์กรไม่แสวงหากำไรที่มีมูลค่ามากกว่าหนึ่งล้านรูปีหรือมูลค่าเทียบเท่าจำนวนดังกล่าวเมื่อเป็นเงินตราต่างประเทศ และต้องส่งหลักฐานการทำธุรกรรมให้แก่ผู้อำนวยการ FIU-IND ตามข้อมูลเท่าที่มีอยู่ของหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการรายงานสำเนาของข้อมูลเช่นว่านั้นต้องถูกรักษาไว้โดยเจ้าหน้าที่ระดับบริหารเพื่อเป็นหลักฐานอย่างเป็นทางการต่อไป ตามกฎข้อ 7(2) และเจ้าหน้าที่ระดับบริหาร (the Principal Officer) ของหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการรายงานต้องจัดหาข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมดังกล่าวส่งให้แก่ผู้อำนวยการทุกๆ เดือน ภายในวันที่ 15 ของเดือนที่มีการทำธุรกรรมนั้น ตามกฎข้อ 8(1) ซึ่งองค์กรไม่แสวงหากำไรตามกฎหมายดังกล่าวได้ให้คำนิยามไว้ว่า หมายถึง หน่วยงานหรือองค์กรใดซึ่งได้จดทะเบียนเป็นทรัสต์หรือ สมาคม ภายใต้ the Societies Registration Act, 1860 หรือกฎหมายของรัฐอื่นใดที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน หรือ บริษัทซึ่งจดทะเบียนภายใต้มาตรา 25 แห่ง the Companies Act, 1956

กรณีที่หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการรายงานหรือ กรรมการบริหารที่ถูกกำหนดของ หน่วยงานนั้นหรือพนักงานของหน่วยงานนั้น ละเลยไม่กระทำการดังกล่าวในมาตรา 12 ต้องถูก ลงโทษปรับเงินเป็นจำนวนไม่น้อยกว่า 10,000 รูปี แต่ไม่เกิน 100,000 รูปีในการกระทำผิดในแต่ละ ครั้ง ตามที่บัญญัติไว้ใน The Prevention of Money Laundering Act, 2002 มาตรา 13 (2)(d)

จากหลักกฎหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าทฤษฎีการกุศลของประเทศอินเดีย ไม่ว่าจะเป็น เป็นวัด โบสถ์ หรือมัสยิด องค์กรนอกภาครัฐ (NGOs) สถาบันการศึกษา หรือสมาคม หากได้ ลงทะเบียนเป็นองค์กรไม่แสวงหากำไร (NPOs) มีหน้าที่ต้องเปิดเผยแหล่งที่มาของเงินทุน และ ตรวจสอบธุรกรรมที่ใช้เงินจำนวนมากอย่างละเอียดผ่านทางหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการรายงานที่ ต้องรายงานการทำธุรกรรมขององค์กรไม่แสวงหากำไรต่อหน่วยข่าวกรองทางการเงินแห่งประเทศไทย อินเดีย (FIU-IND) ซึ่งการที่ให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการรายงานธุรกรรมทำการรายงานธุรกรรม ขององค์กรไม่แสวงหากำไรนั้น จะทำให้มีปริมาณข้อมูลการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยใน กรณีขององค์กรไม่แสวงหากำไรมากยิ่งขึ้นและนำไปสู่การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่ กระทำผ่านองค์กรไม่แสวงหากำไรที่มีประสิทธิภาพกว่าเดิม

ประเทศเม็กซิโก มาตรการทางกฎหมายที่สำคัญในการควบคุมดูแลองค์กรไม่แสวงหา กำไร ซึ่งรวมถึงองค์กรทางศาสนา ได้แก่ มาตรการตามกฎหมายของรัฐบาลกลางในการป้องกันและ การระบุนทรานธุรกรรมและรายได้ซึ่งมีที่มาจากสิ่งผิดกฎหมาย (Ley Federal para la Prevención e Identificación de Operaciones con Recursos de Procedencia Ilícita.) ที่ได้บัญญัติให้ การรับบริจาค โดยสมาคมและองค์กรไม่แสวงหากำไร อยู่ในนิยามของ กิจกรรมที่มีความเสี่ยงต่อการฟอกเงิน (Vulnerable Activities) มีผลทำให้ การรับบริจาคโดยสมาคมและองค์กรไม่แสวงหากำไร ซึ่งมีมูลค่า เท่ากับหรือมากกว่าจำนวนเทียบเท่าค่าจ้างขั้นต่ำของรัฐบาลกลาง 1605 วัน ต้องจัดให้มีการแสดงตน และสมาคมหรือองค์กรไม่แสวงหากำไรมีหน้าที่ต้องรายงานต่อเลขาธิการฯ เมื่อจำนวนเงินบริจาคมี มูลค่าเท่ากับหรือมากกว่าจำนวนเทียบเท่าค่าจ้างขั้นต่ำของรัฐบาลกลาง 3210 วันนอกจากนี้ ยังมี กฎเกณฑ์การรายงานธุรกรรมซึ่งออกภายใต้กฎหมายดังกล่าวซึ่งได้วางหลักการรายงานธุรกรรมซึ่ง เป็นรายละเอียดในทางปฏิบัติไว้ ซึ่งได้กล่าวไว้ในบทที่3 แล้ว

หากหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการรายงานธุรกรรม ไม่ดำเนินการรายงาน ไม่ปฏิบัติตาม หน้าที่ในการระบุนทรานตัวตนของลูกค้า หรือหน้าที่ในการรายงาน รายงานที่บกพร่องหรือไม่ เพียงพอ หรือมีส่วนร่วมในการดำเนินการที่จ่ายหรือเริ่มกิจการด้วยเงินสดปริมาณเกินกว่าที่กำหนด ไว้สำหรับธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย จะต้องถูกลงโทษปรับจำนวนเทียบเท่าค่าจ้างขั้นต่ำของ รัฐบาลกลางตั้งแต่ 200วัน ถึง 65,000 วัน (1,027 ดอลลาร์สหรัฐถึง 333,881 ดอลลาร์สหรัฐ) และ

อาจถูกลงโทษจำคุกตั้งแต่ 2 ถึง 8 ปี และโทษปรับจำนวนเทียบเท่าค่าจ้างขั้นต่ำของรัฐบาลกลาง ตั้งแต่ 2,000 วัน (10,273 ดอลลาร์สหรัฐ)

จากผลของกฎหมายดังกล่าวทำให้องค์กรไม่แสวงหากำไร โบสถ์ พรรคการเมือง และองค์กรอื่นในประเทศเม็กซิโก ต้องมีหน้าที่ในการรวบรวมบันทึกข้อมูลหลักฐานการแสดงตนของผู้บริจาค รายงานการทำธุรกรรมและการระบุตัวตนของผู้บริจาคไปยังเจ้าหน้าที่ภาษีอากรเป็นรายเดือนถึงการได้รับเงินบริจาคที่มีมูลค่ามากกว่าประมาณ 200,000 เม็กซิกันเปโซและหากจำนวนรวมของเงินบริจาคภายใน 6 เดือนมีมูลค่าเท่ากับจำนวนดังกล่าว ก็ต้องมีการรายงานเช่นกัน และเก็บรักษาปกป้องป้องกันการทำลายและการปกปิด ข้อมูลและเอกสารเกี่ยวกับกิจกรรมซึ่งมีความเสี่ยงต่อการฟอกเงิน รวมทั้งข้อมูลและเอกสารเกี่ยวกับการแสดงตนของลูกค้าหรือผู้ให้บริการ

ประเทศศรีลังกา มีกฎหมาย Financial Transactions Reporting Act No. 06 of 2006 (FTRA) เป็นกฎหมายที่กำหนดให้ “สถาบัน (Institutions)” มีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมทางการเงินที่มีเหตุอันควรสงสัย เพื่อประโยชน์ในการป้องกัน สืบหา สอบสวนและดำเนินคดีในความผิดฐานฟอกเงินและสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย โดยการกำหนดให้สถาบันตามกฎหมายนี้ ต้องดำเนินการตามมาตรการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริง และกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการตรวจสอบกิจกรรมของสถาบันตามที่กฎหมายกำหนด โดยคำว่า สถาบัน ตามกฎหมายดังกล่าว ได้แก่ สถาบันที่ดำเนินธุรกิจทางการเงิน และสถาบันที่ไม่ได้ดำเนินธุรกิจทางการเงิน ซึ่งกฎหมายมิได้บัญญัติให้องค์กรไม่แสวงหากำไรมีหน้าที่ต้องรายงานธุรกรรมต่อหน่วยข่าวกรองทางการเงินแต่อย่างใด เนื่องจากมิได้อยู่ในความหมายของธุรกิจที่มิใช่สถาบันการเงินที่กฎหมายกำหนด (designated non-finance business) รายละเอียดผู้เขียนได้กล่าวถึงไว้ในบทที่ 3 แล้ว

สำหรับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย ได้กำหนดให้สถาบันการเงิน สำนักงานที่ดิน และผู้ประกอบการอาชีพตามมาตรา 16 มีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งผู้ประกอบการอาชีพตามมาตรา 16 ได้แก่

1. ผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ การให้คำแนะนำ หรือการเป็นที่ปรึกษาในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุนตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์ที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน
2. ผู้ประกอบการอาชีพค้าอัญมณี เพชรพลอย ทองคำ หรือเครื่องประดับที่ประดับด้วยอัญมณี เพชรพลอย หรือทองคำ
3. ผู้ประกอบการอาชีพค้าหรือให้เช่ารถยนต์
4. ผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับนายหน้าหรือตัวแทนซื้อขายอสังหาริมทรัพย์

5. ผู้ประกอบอาชีพค้าของเก่าตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า

6. ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับสำหรับผู้ประกอบธุรกิจที่มีใช้สถาบันการเงินตามประกาศกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับหรือตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน

7. ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ที่มีใช้สถาบันการเงินตามประกาศกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ หรือตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน

8. ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับบัตรเครดิตที่มีใช้สถาบันการเงินตามประกาศกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจบัตรเครดิต หรือตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน

9. ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

และได้กำหนดโทษในกรณีที่ สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบอาชีพบางประเภทซึ่งมิใช่สถาบันการเงิน ตามมาตรา 16 ฝ่าฝืนไม่รายงานการทำธุรกรรม ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละห้าพันบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่ หรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามมาตรา 62 และหากรายงานโดยแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดความจริงที่ต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา 63 ส่วนสำนักงานที่คืนตามมาตรา 15 ฝ่าฝืนไม่รายงานการทำธุรกรรมหรือรายงานโดยแสดงข้อความอันเป็นเท็จฯ ไม่ต้องรับโทษตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ เนื่องจากมีกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่อยู่แล้ว

ธุรกรรมที่ผู้ประกอบอาชีพ ตามมาตรา 16 มีหน้าที่ต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ตามกฎหมายสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. ธุรกรรมทั่วไปที่ต้องรายงาน กล่าวคือ เป็นธุรกรรมที่ทำกันตามปกติทั่วไป แต่มีลักษณะเข้าเงื่อนไขตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด ซึ่งกฎหมายได้กำหนดมูลค่าของธุรกรรมที่ต้องรายงานไว้ กล่าวคือ ผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 วรรคหนึ่ง (1) (2) (3) (4) (5) และ (8) ต้องรายงานในกรณีเป็นธุรกรรมที่ใช้เงินสดมีจำนวนตั้งแต่ 2,000,000 บาท (สองล้านบาท) ขึ้นไป ผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 วรรคหนึ่ง (6) ต้องรายงานในกรณีเป็นธุรกรรมที่ใช้เงินสดมีจำนวนตั้งแต่ 500,000 บาท (ห้าแสนบาท) ขึ้นไป และผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 วรรคหนึ่ง (7) และ

(9) ต้องรายงานในกรณีเป็นธุรกรรมที่ใช้เงินสดมีจำนวนตั้งแต่ 100,000 บาท (หนึ่งแสนบาท) ขึ้นไป

2. ธุรกรรมที่มีลักษณะที่ต้องรายงาน ซึ่งตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เรียกธุรกรรมประเภทนี้ว่า ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ซึ่งตามมาตรา 3 กำหนดนิยามของ ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ให้ความหมายว่า ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ากระทำขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงมิให้ต้องตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือธุรกรรมที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการทำธุรกรรมเพียงครั้งเดียวหรือหลายครั้ง และให้ความหมายรวมถึงการพยายามกระทำธุรกรรมดังกล่าวด้วย

นอกจากหน้าที่ในการรายงานธุรกรรมดังกล่าวแล้ว กฎหมายยังได้กำหนดให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการรายงาน มีหน้าที่อื่นๆ อีก ได้แก่ หน้าที่ในการจัดให้ลูกค้าแสดงตน หน้าที่ในการกำหนดนโยบายการรับลูกค้า การบริหารความเสี่ยงที่อาจเกี่ยวกับการฟอกเงินของลูกค้า และการดำเนินการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า หน้าที่ในการจัดให้ลูกค้าบันทึกข้อเท็จจริงต่างๆเกี่ยวกับธุรกรรม , หน้าที่ในการเก็บรักษาข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับการแสดงตนและบันทึกข้อเท็จจริง

จะเห็นได้ว่า กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มิได้มีการกำหนดให้องค์กรทางศาสนา เป็นองค์กรที่มีหน้าที่ในการรายงานธุรกรรม ตลอดจนหน้าที่อื่นๆ ตามที่กฎหมายบัญญัติ เนื่องจาก องค์กรไม่แสวงหากำไรและองค์กรทางศาสนา ไม่ได้อยู่ในนิยามคำจำกัดความของผู้ประกอบอาชีพ ตามมาตรา 16 ทำให้จะมีการรายงานธุรกรรมที่กระทำโดยองค์กรทางศาสนา ต่อเมื่อธุรกรรมนั้นเป็นธุรกรรมที่มีมูลค่าตามที่กฎหมายกำหนดหรือเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยซึ่งกฎหมายกำหนดให้สถาบันการเงิน สำนักงานที่ดิน หรือผู้ประกอบการอาชีพตามมาตรา 16 ต้องรายงานจากหลักกฎหมายฟอกเงินของประเทศต่างๆ ข้างต้น สามารถสรุปเป็นตารางเปรียบเทียบกฎหมายป้องกันการฟอกเงินของแต่ละประเทศได้ดังนี้

ตารางที่ 4.1 เปรียบเทียบกฎหมายป้องกันการฟอกเงินของแต่ละประเทศ

ประเทศ	สหรัฐอเมริกา	อินเดีย	เม็กซิโก	ไทย	ศรีลังกา
ระบบกฎหมาย	จารีตประเพณี (Common Law)	จารีตประเพณี (Common Law)	ประมวลกฎหมาย (Civil Law)	ประมวลกฎหมาย (Civil Law)	ผสมระหว่าง สองระบบ กฎหมาย
กฎหมายฟอกเงิน	บัญญัติแยกเป็น กฎหมายพิเศษ	บัญญัติแยกเป็น กฎหมายพิเศษ	ความผิดฐานฟอก เงินบัญญัติไว้ใน กฎหมายอาญา	บัญญัติแยกเป็น กฎหมายพิเศษ	บัญญัติแยกเป็น กฎหมายพิเศษ
กฎหมายฟอกเงิน			แต่ในส่วนของ การรายงาน----- ธุรกรรมได้มีการ บัญญัติแยกเป็น กฎหมายพิเศษ		
ฐานความ ผิดตาม กฎหมาย ฟอกเงิน	ความผิดมูลฐาน (List Approach)	ความผิดมูลฐาน (List Approach)	อาชญากรรม ร้ายแรง (Serious Crimes)	ความผิดมูลฐาน (List Approach)	ความผิดมูลฐาน (List Approach)

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ประเทศ	สหรัฐอเมริกา	อินเดีย	เม็กซิโก	ไทย	ศรีลังกา
องค์กรที่มี หน้าที่ รายงาน ธุรกรรม	- ธนาคารพาณิชย์ - ตัวแทนหรือสาขาของธนาคารต่างประเทศที่อยู่ในประเทศสหรัฐฯ - นายหน้าหรือผู้ค้าหลักทรัพย์ - บริษัทประกันภัย - สถาบันออมทรัพย์ - ผู้แลกเปลี่ยนเงินตรา - ผู้ออก ผู้ขายฝาก แคมเชียร์เช็ค เช็คเดินทาง เช็คธนาคารหรือตราสารอื่นที่คล้ายกัน - โรงรับจำนำ - บริษัทเงินทุน - ตัวแทนการท่องเที่ยว - ผู้ดำเนินการเกี่ยวกับระบบบัตรเครดิต	- ธนาคาร - สถาบันการเงิน - บริษัทซึ่งทำหน้าที่เป็นคนกลาง - คาสโน - บริษัทที่ทำหน้าที่จดทะเบียนหลักทรัพย์ หรือ โบหุ้น หรือ---- - ตัวแทนบริษัทดังกล่าว - ตัวแทนในการซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ - ผู้ประกอบธุรกิจซื้อขายโลหะมีค่า - อัญมณี และสินค้ามูลค่าสูงอื่นๆ - บุคคลที่มีส่วนร่วมกับการเก็บรักษาและการบริหาร	- สถาบันการเงิน - ธุรกรรมที่ใช้บัตรเดบิต บัตรเครดิต หรือบัตรเติมเงิน - ธุรกรรมเช็คเดินทาง - การให้กู้ยืมเงินสำหรับผู้บริโภค การค้าประกัน - สินเชื่อหรือเงินกู้ - ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับอสังหาริมทรัพย์ - การขายโลหะมีค่า หินมีค่า เพชรพลอย หรือนาฬิกา - การประมูลหรือการขายผลงานศิลปะ - เชิงพาณิชย์ - การขายยานพาหนะ - ธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับ	- สถาบันการเงิน - สำนักงานที่ดิน - ผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 ได้แก่ (1) ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการให้คำแนะนำหรือการเป็นที่ปรึกษาในการทำธุรกรรมที่---เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุนที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (2) ผู้ประกอบอาชีพค้าอัญมณี เพชรพลอย ทองคำ หรือเครื่องประดับที่ประดับด้วยอัญมณี เพชรพลอย หรือทองคำ (3) ผู้ประกอบอาชีพค้าหรือให้เช่าซื้อขายรถยนต์	- สถาบันการเงิน - การบริหารจัดการพอร์ตให้แก่บุคคลอื่น - ลงทุน บริหารหรือจัดการเงินในนามของบุคคลอื่น - การเก็บ-----รักษาและการบริหารเงินสดหรือหลักทรัพย์ในนามของบุคคลอื่น - บริการรักษาความปลอดภัยแก่ทรัพย์สิน - รับรองหรือเป็นผู้หาประกันภัยให้และเป็นคนกลาง หรือตัวแทน - ให้บริการ---

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ประเทศ	สหรัฐอเมริกา	อินเดีย	เม็กซิโก	ไทย	ศรีลังกา
องค์กรที่มีหน้าที่รายงานธุรกรรม	- ผู้มีอาชีพจำหน่ายเพชร อัญมณี ทองคำ - ที่ทำการไปรษณีย์ - ที่ทำการโทรเลข - ธุรกิจเกี่ยวกับการขาย - ขนพาหนะ - คาสีโน - ธุรกิจอื่นๆ ที่กำหนดโดยรัฐมนตรีกระทรวงการคลัง	- เงินสดหรือหลักทรัพย์ที่มีสภาพคล่องในนามของบุคคลอื่น - บุคคลซึ่งดำเนินกิจกรรมอื่นใดตามที่รัฐบาลกลางประกาศหรือกำหนดเป็นครั้งคราว	- เกราะป้องกัน - ขนพาหนะหรือสิ่งป้องกัน - อสังหาริมทรัพย์ - ธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความปลอดภัย - พลอดภัยการขนส่งและเงินสดและบริการจัดการ - สิ่งของที่มีค่า - การประกอบอาชีพอิสระในการให้บริการ - โอนอสังหาริมทรัพย์ และการดำเนินการต่างๆ ที่เกี่ยวกับการจัดตั้ง บริหารงาน ดำเนินงาน ควบรวมกิจการ และการขุบเล็ก ทรัสต์ และองค์กรธุรกิจ - บริการรับรองลายมือชื่อและเอกสาร - การรับเงินบริจาคของสมาคมและองค์กรไม่แสวงหากำไร	(4) ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับนายหน้าหรือตัวแทนซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ (5) ผู้ประกอบอาชีพค้าของเก่า (6) ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับสำหรับผู้ประกอบธุรกิจที่มีใช้สถาบันการเงิน (7) ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ที่มีใช้สถาบันการเงิน (8) ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับบัตรเครดิตที่มีใช้สถาบันการเงิน(9) ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์	- บริหารทรัสต์หรือการจัดการการลงทุน หรือโครงการหลังเกษียณอายุ - คาสีโน รวมถึงบุคคลที่ทำธุรกิจเหล่านี้ทางอินเทอร์เน็ต - ตัวแทนในการทำธุรกรรมของลูกค้านำในการซื้อหรือขายอสังหาริมทรัพย์ - ผู้ค้าโลหะมีค่า อัญมณี และหินสังเคราะห์ - ทนายความ ผู้ทำคำรับรองลายมือชื่อและเอกสาร ผู้ประกอบอาชีพกฎหมายอิสระอื่นๆ และนักบัญชี - ทรัสต์ หรือบริษัทผู้ให้บริการ หรือกิจการเรียกชื่ออย่างอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ประเทศ	สหรัฐอเมริกา	อินเดีย	เม็กซิโก	ไทย	ศรีลังกา
องค์กรที่มีหน้าที่รายงานธุรกรรม			- การค้าต่างประเทศ - การก่อสิทธิของบุคคลในการใช้หรือการให้เช่าอสังหาริมทรัพย์		- หน่วยงานต่างประเทศอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันตามที่กฎหมายอื่นกำหนด - ธุรกิจอื่นที่กำหนดเป็นครั้งคราวโดยกระทรวง
การกำหนดให้องค์กรไม่แสวงหากำไรมีหน้าที่ในการรายงานธุรกรรมตามกฎหมายฟอกเงิน	ไม่มี	มีการกำหนดให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการรายงานทุกหน่วยงานต้องรายงานธุรกรรมทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับรายรับโดยองค์กรไม่แสวงหากำไร	- มีการกำหนดให้องค์กรไม่แสวงหากำไร มีหน้าที่ต้องระบุทราบตัวตนของผู้บริจาค และรายงานการทำธุรกรรมต่อกระทรวงการคลัง	ไม่มี	ไม่มี
มูลค่าธุรกรรมขององค์กรไม่แสวงหากำไรที่ต้องรายงาน	ไม่มีการกำหนดให้องค์กรไม่แสวงหากำไรมีหน้าที่ในการรายงานธุรกรรม	หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการรายงานทุกหน่วยงานต้องเก็บรักษาหลักฐานธุรกรรมทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับรายรับโดยองค์กรไม่แสวงหากำไรที่มีมูลค่ามากกว่า	- หากมีการรับบริจาคที่มีมูลค่าเท่ากับหรือมากกว่าจำนวนเทียบเท่าค่าจ้างขั้นต่ำของรัฐบาลกลาง 1,605 วันหรือประมาณ 8,244 ดอลลาร์สหรัฐ (ประมาณ 263,808 บาท)	ไม่มีการกำหนดให้องค์กรไม่แสวงหากำไรมีหน้าที่ในการรายงานธุรกรรมแต่ผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการรายงานธุรกรรม	ไม่มีการกำหนดให้องค์กรไม่แสวงหากำไรมีหน้าที่ในการรายงานธุรกรรม

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ประเทศ	สหรัฐอเมริกา	อินเดีย	เม็กซิโก	ไทย	ศรีลังกา
มูลค่า ธุรกรรมของ องค์กรไม่ แสวงหากำไร ที่ต้องรายงาน		หนึ่งล้านรูปี (ประมาณ----- 520,014.01 บาท) หรือมูลค่าเทียบ เท่าจำนวนดังกล่าว เมื่อเป็นเงินตรา ต่างประเทศ และ ต้องส่งหลักฐาน การทำธุรกรรม ให้แก่ผู้อำนวยการ FIU-IND	สมาคมและ องค์กรไม่ แสวงหากำไร ต้องระบุทราบ ตัวตนของผู้ บริจาค - หากมีมูลค่า เท่ากับหรือ มากกว่าจำนวน เทียบเท่าค่าจ้าง ขั้นต่ำของ รัฐบาลกลาง 3,210 วัน หรือ ประมาณ 16,488 ดอลลาร์สหรัฐ (ประมาณ 527,616 บาท) สมาคมและ องค์กรไม่ แสวงหาต้อง ระบุทราบตัวตน ของผู้บริจาค และรายงานการ ทำธุรกรรมต่อ กระทรวง การคลัง	จะต้องรายงาน ธุรกรรม ที่มีมูลค่า แตกต่างกันตาม อาชีพ ได้แก่ - ผู้ประกอบอาชีพ ตามมาตรา 16 วรรคหนึ่ง (1) (2) (3) (4) (5) และ (8) ต้องรายงานใน กรณีเป็นธุรกรรมที่ ใช้เงินสดมีจำนวน ตั้งแต่ 2,000,000 บาท ขึ้นไป - ผู้ประกอบอาชีพ ตามมาตรา 16 วรรคหนึ่ง (6) ต้อง รายงานในกรณี เป็นธุรกรรมที่ใช้ เงินสดมีจำนวน ตั้งแต่ 500,000 บาท ขึ้นไป - ผู้ประกอบอาชีพ ตามมาตรา 16 วรรคหนึ่ง (7) และ (9) ต้องรายงานใน กรณีเป็นธุรกรรมที่ ใช้เงินสดมีจำนวน ตั้งแต่ 100,000 บาท ขึ้นไป	

จากตารางดังกล่าว จะพบว่า กฎหมายของประเทศไทยในส่วนของมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับองค์กรทางศาสนา ยังไม่ครอบคลุมเพียงพอในการป้องกันการฟอกเงิน ทั้งที่แท้จริงแล้ว วัด เป็นอีกสถานที่หนึ่ง ที่มีเงินและทรัพย์สินหมุนเวียนเป็นจำนวนมาก และมีบุคคลที่เกี่ยวข้องกับวัด ทั้งในฝ่ายสงฆ์ และฝ่ายฆราวาส จำนวนมาก ดังที่ได้วิเคราะห์มาแล้วว่าประเทศไทย ศาสนธุรกิจและองค์กรทางศาสนา มีความเสี่ยงที่จะถูกใช้ในการฟอกเงินมากยิ่งขึ้นในปัจจุบัน เนื่องจากไม่มีกฎหมายที่กำกับดูแลองค์กรทางศาสนาที่มีสภาพบังคับให้มีการจัดทำบัญชีทรัพย์สิน ตรวจสอบบัญชี ตลอดจนตรวจสอบความโปร่งใสของการดำเนินกิจกรรมของวัด ซึ่งหากเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศอินเดียและเม็กซิโกแล้ว สองประเทศดังกล่าวได้มีการกำหนดให้องค์กรไม่แสวงหากำไรต้องมีการรายงานธุรกรรมที่เป็นารับบริจาคโดยองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร แม้ในประเทศอินเดียจะไม่ได้กำหนดให้องค์กรทางศาสนามีหน้าที่ในการรายงานโดยตรงแต่ก็มีกฎหมายกำหนดไว้อย่างชัดเจนโดยเฉพาะว่า หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการรายงานต้องรายงานธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับรายรับ โดยองค์กรไม่แสวงหากำไร โดยเหตุที่ทั้งสองประเทศดังกล่าวได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้องค์กรไม่แสวงหาผลกำไรต้องมีการรายงานธุรกรรม ก็สืบเนื่องมาจากการที่องค์กรไม่แสวงหาผลกำไรในประเทศนั้นๆ ประสบปัญหาถูกใช้ในการฟอกเงินโดยผู้กระทำความผิด โดยเฉพาะนักการเมือง นักธุรกิจ และนักค้ายาเสพติดเช่นกัน

ตัวอย่างเช่น ในประเทศเม็กซิโก ปี 2005 บาทหลวง Ramon Godinez ออกมายอมรับต่อสื่อว่า โบสถ์ท้องถิ่นหลายแห่งทั่วประเทศเม็กซิโกได้รับเงินบริจาคจากผู้ค้ายาเสพติด แต่ถูกอ้างว่าเงินนั้นบริสุทธิ์ มาจากงานที่ถูกกฎหมาย¹² นอกจากนี้บาทหลวงยังได้กล่าวเพิ่มเติมอีกว่า ในช่วงต้นปีดังกล่าว มีเงินจากการค้าโคเคน ฝิ่น และยาบ้า ข้ามประเทศมูลค่ากว่าพันล้านดอลลาร์ถูกบริจาคให้กับการเรียนการสอนศาสนา¹³ หรือกรณีของประเทศสหรัฐอเมริกา แม้จะมีได้มีการกำหนดให้องค์กรไม่แสวงหากำไรมีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมต่อกรมสรรพากร แต่องค์กรทางศาสนาก็มีความเสี่ยงที่ถูกใช้ในการฟอกเงินเช่นเดียวกัน กล่าวคือ เมื่อเดือนเมษายน 2015 ผู้นำวัดฮินดูแห่งหนึ่งในรัฐจอร์เจีย ถูกครั้งอินเดียอเมริกัน นามว่า Annamalai Annamalai ถูกตัดสินให้จำคุกเป็นเวลา 27 ปี ในความผิดฐานฉ้อโกงธนาคารและภาษี ฟอกเงิน และใช้รายได้ของวัดไปเพื่อจัดเก็บเป็นเงินทุนส่วนตัว โดยนาย Annamalai โน้มน้าวใจให้เหยื่อของเขาว่าพวกเขามีปัญหาและต้องการคำแนะนำทางศาสนา และหลังจากนั้นจะแสวงหาผลประโยชน์จากจุดอ่อนของพวกเขาในการหา

¹² *Bishop admits church has received drug money, theGuardian [online]*. Retrieved 2015, May 28 Available from <http://www.theguardian.com/world/2005/sep/22/mexico>

¹³ *Church in row over "purified" drug money, Reuters [online]*. Retrieved 2015, May 28 Available from <http://www.informationliberation.com/test.php?id=1549>

ประโยชน์ทางการเงินส่วนบุคคล โดยนาย Annamalai จะสร้างรายได้ผ่านทางวัดฮินดูแห่งรัฐจอร์เจีย (Hindu Temple of Georgia) โดยการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมแก่ลูกศิษย์ผู้ติดตามเขาเพื่อแลกเปลี่ยนกับการให้บริการทางศาสนาหรือที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในกรณีปกติ ลูกศิษย์ของเขาจะทำธุรกรรมโดยตกลงที่จะซื้อบริการตามปกติ ตามราคาที่ตกลงไว้ และให้หมายเลขบัตรเครดิตโดยการโทรศัพท์ยืนยันการชำระเงิน แต่เขามักจะเรียกเก็บเงินหลายครั้ง และในราคาเกินกว่าที่ตกลงไว้กับลูกศิษย์ ซึ่งเมื่อลูกศิษย์ได้แย้งไปยังบริษัทผู้ให้บริการบัตรเครดิต เขาจะยื่นเอกสารอันเป็นเท็จให้แก่บริษัทบัตรเครดิตเพื่อสนับสนุนการเรียกเก็บเงินโดยไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งรายได้ที่เขาได้รับจากวัดแห่งนี้ ผ่านทางบริษัทบัตรเครดิต จะถูกนำไปใช้ส่วนตัวสำหรับตัวเขาและครอบครัว ในการซื้อบ้าน อสังหาริมทรัพย์ รถยนต์หรู จำนวนมาก และบางส่วนถูกนำไปฝากยังบัญชีธนาคารในประเทศอินเดีย เขาปกปิดทรัพย์สินโดยการเปลี่ยนแปลงเงินที่ได้รับบริจาคมาโดยวัดไปยังบัญชีเงินฝากโดยใช้ชื่อองค์กรที่แตกต่างกัน นาย Annamalai ยังถูกตัดสินว่ามีความผิดฐานฟอกเงิน จากการใช้จ่ายจากการกระทำความผิดฐานฉ้อโกงการล้มละลายไปเพื่อชำระหนี้จำนวนทรัพย์สินของเขา หรือจ่ายเงินให้แก่ตัวเขา และเขายังถูกพิพากษาว่ามีความผิดฐานจงใจฉ้อโกงและส่งอีเมลล์อันเป็นเท็จแก่กรมสรรพากร¹⁴

เมื่อ วัด และองค์กรทางศาสนา มีความเสี่ยงต่อการเป็นแหล่งในการฟอกเงินทั้งในประเทศไทย และต่างประเทศ รัฐ จึงควรที่จะมีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายในการรายงานธุรกรรมที่มีความชัดเจน และเหมาะสมเพื่อบังคับใช้เช่นเดียวกันกับสถาบันการเงิน และผู้ประกอบการอาชีพอื่น วิธีการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินโดยการนำมาตรการในการรายงานธุรกรรมมาใช้ ย่อมจะเป็นอีกหนึ่งวิธีที่สำคัญที่ช่วยในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ แม้ว่าตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 การทำธุรกรรมทางการเงินของวัดจะมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการรายงานธุรกรรมอยู่แล้ว ได้แก่ สถาบันการเงิน ก็ตาม แต่เนื่องจากหากจะรอให้สถาบันการเงิน ทำหน้าที่รายงานธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอาจเน้นช้า ไม่ทันการณ์ เนื่องจากในปัจจุบันสถาบันการเงินในประเทศไทย มีอยู่เป็นจำนวนมาก และแต่ละแห่งก็มุ่งที่จะแข่งขันกันในเรื่องธุรกิจ อาจทำให้จำนวนของพนักงานที่ให้บริการลูกค้าไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน อีกทั้งสถาบันการเงิน เป็นองค์กรหลักที่มีการทำธุรกรรมเป็นจำนวนมากในแต่ละวัน และมีการทำ

¹⁴ *Indian American Temple Leader Gets 27 Years for Bank, Tax Fraud, INDIA WEST [online].*

Retrieved 2015, May 28 Available from http://www.indiawest.com/news/global_indian/indian-american-temple-leader-gets-years-for-bank-tax-fraud/article_07812e20-e3b4-11e4-84e6-13d750f47b42.html

ธุรกรรมเงินสดผ่านสถาบันการเงินเป็นจำนวนมาก สถาบันการเงิน จึงต้องแบกรับภาระรายงานธุรกรรมเพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในด้านการรวบรวมเอกสารหลักฐาน การรายงานธุรกรรม การฝึกอบรมพนักงาน ดังนั้น การรายงานธุรกรรมผ่านทางสถาบันการเงินอาจมีประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินผ่านทางวัดและศาสนธุรกิจไม่ดีพอเท่าที่ควร เพื่อเป็นการป้องกัน วัด ไม่ให้กลายเป็นแหล่งในการอำพรางเงินที่ได้จากการกระทำความผิด หรือการฟอกเงิน การทำให้ วัด โดยไวยวจักร ทำหน้าที่ในการรายงานการทำธุรกรรมโดยตรงต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินย่อมจะเป็นการดีกว่า ทำให้สามารถตรวจสอบเส้นทางการฟอกเงินได้รวดเร็วกว่าด้วย

ดังนั้น ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่า โดยนำหลักกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบอาชีพที่มีใช้สถาบันการเงิน ตามคำแนะนำ 40 ประการของ FATF และกฎหมายป้องกันการฟอกเงินของประเทศเม็กซิโก และประเทศอินเดียมาประยุกต์ใช้ ควรมีการกำหนดให้องค์กรไม่แสวงหากำไรและรวมถึงวัด อยู่ในนิยามของผู้ประกอบอาชีพ ตามมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และให้องค์กรดังกล่าวมีหน้าที่ในการระบุนิรโทษกรรมของผู้บริจาค รายงานธุรกรรมทางการเงินผ่านทางไวยวจักร หรือตัวแทนขององค์กรนั้น ตลอดจนเก็บรักษาข้อมูลการบริจาค ข้อมูลการทำธุรกรรมของวัด และข้อมูลระบุนิรโทษกรรมของผู้บริจาคไว้เป็นระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนด

ทั้งนี้ มูลค่าธุรกรรมที่ วัด ต้องมีหน้าที่รายงานผ่านทางไวยวจักร ควรมีการกำหนดโดยวิเคราะห์เปรียบเทียบจากมูลค่าธุรกรรมที่ประเทศอินเดีย และประเทศเม็กซิโกกำหนดให้ต้องมีการรายงาน ตลอดจนมูลค่าธุรกรรมที่ผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ต้องรายงาน ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่า ในแต่ละประเทศมีการกำหนดมูลค่าธุรกรรมที่องค์กรไม่แสวงหากำไรต้องรายงานสูงพอสมควร เพื่อไม่ให้เกิดภาระแก่องค์กรไม่แสวงหากำไรมากเกินไปในการรับบริจาคเงินเพื่อการกุศล โดยมูลค่าเฉลี่ยที่ประเทศอินเดียและประเทศเม็กซิโก กำหนดให้องค์กรไม่แสวงหากำไรมีหน้าที่ต้องรายงานธุรกรรมอยู่ที่ประมาณ 500,000 บาท สำหรับ มูลค่าธุรกรรมที่ตามกฎหมายป้องกันการฟอกเงินของประเทศไทย กำหนดให้สถาบันการเงิน และผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 (1) ถึง (5) และ (8) ต้องรายงานธุรกรรม คือ 2,000,000 บาท ส่วนมูลค่าธุรกรรมที่ผู้ประกอบอาชีพ ตามมาตรา 16 ต้องจัดให้ลูกค้าแสดงตนก่อนการทำธุรกรรม กฎกระทรวงกำหนดธุรกรรมที่สถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 ต้องจัดให้ลูกค้าแสดงตน พ.ศ. 2554 กำหนดให้ผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 (1) ถึง (5) ต้องจัดให้ลูกค้าแสดงตนทุกครั้งก่อนการทำธุรกรรมที่มีมูลค่าตั้งแต่ 700,000 บาทขึ้นไป

ผู้เขียนมีความเห็นว่า เมื่อพิจารณาจากมูลค่าเฉลี่ยของธุรกรรมที่แต่ละประเทศกำหนดให้องค์กรไม่แสวงหากำไรต้องรายงานธุรกรรม ประกอบกับ มูลค่าของธุรกรรมที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ ของประเทศไทยกำหนดให้ผู้ประกอบอาชีพตาม มาตรา 16 (1) ถึง (5) ซึ่งเป็นผู้ประกอบอาชีพในการประกอบธุรกิจทั่วไป ที่ไม่มีลักษณะเป็นผู้ให้บริการทางการเงินที่ไม่ใช่สถาบันการเงินที่จะต้องมีการทำธุรกรรมทางการเงินในแต่ละวันเป็นจำนวนมากมายหลายธุรกรรม และมีปริมาณเงินสดผ่านเข้าออกจำนวนมากดังเช่นในอนุมาตรา (6) ถึง (9) มีหน้าที่ต้องรายงานธุรกรรมและจัดให้ลูกค้าแสดงตนก่อนทำธุรกรรม อีกทั้ง เพื่อไม่ให้กระทบถึงพุทธศาสนิกชนผู้มีจิตใจบริสุทธิ์ที่มีความตั้งใจจริงในการทำบุญ ที่จะไม่ต้องการรับการแสดงตนก่อนการบริจาค และเป็นภาระแก่บุคลากรของแต่ละวัดมากเกินไป จึงเห็นควรมีการกำหนดให้ วัด โดยไวยาจักร ต้องจัดให้มีการระบุนทราบตัวตนของผู้บริจาค หากมีการทำธุรกรรมตั้งแต่ 700,000 บาทขึ้นไป (เจ็ดแสนบาทขึ้นไป) แต่หากมีการธุรกรรมตั้งแต่ 2,000,000 บาท ขึ้นไป (สองล้านบาทขึ้นไป) ต้องรายงานธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

4.4 วิเคราะห์ผลจากการที่กำหนดให้องค์กรทางศาสนามีหน้าที่รายงานธุรกรรม

เมื่อกฎหมายในประเทศไทยที่ใช้ในการกำกับดูแลควบคุมวัด ยังไม่มีกฎหมายใดที่มีสภาพบังคับให้วัดต้องมีการจัดทำบัญชีทรัพย์สินที่มีมาตรฐานและมีการตรวจสอบจากองค์กรภายนอก ตลอดจนไม่มีกฎหมายที่บังคับให้วัดต้องมีการรายงานการทำธุรกรรมต่อหน่วยงานใด เนื่องจากบุคคลทั่วไปมักมองว่า การทำบุญเป็นการทำนุบำรุงศาสนา ย่อมเป็นไปด้วยเจตนาดี ไม่สมควรที่จะไปตรวจสอบศรัทธาของพุทธศาสนิกชน แต่ทว่า หากมองในอีกมุมหนึ่ง เมื่อปริมาณเงินและทรัพย์สินของวัดจากการบริจาคมีปริมาณมากมายมหาศาลแต่ไม่มีกระบวนการตรวจสอบที่ดี วัด อาจกลายเป็นช่องทางที่ผู้กระทำความผิดใช้ในการปกปิด ซ่อนเร้นทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดได้ ดังนั้น จึงจำต้องวิเคราะห์เปรียบเทียบถึงผลดี และผลเสียของการที่กำหนดให้องค์กรทางศาสนา โดยเฉพาะ วัด มีหน้าที่ในการรายงานธุรกรรม

ผลดีของการกำหนดให้องค์กรทางศาสนามีหน้าที่ในการรายงานธุรกรรม

1) การจัดให้ วัด มีการรายงานธุรกรรมและจัดให้ผู้บริจาคแสดงตน จะช่วยให้สืบทราบแหล่งที่มาของเงิน หรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดได้ หากเกิดกรณีบุคคลที่กระทำความผิดใช้ วัด เป็นช่องทางในการฟอกเงิน ทำให้ง่ายต่อการดำเนินการตรวจสอบตามร่องรอยทางการเงินของอาชญากร เพิ่มการตรวจสอบการกระทำที่ผิดกฎหมายได้ดียิ่งขึ้น และสามารถดำเนินคดีกับบุคคลผู้กระทำความผิดมูลฐานและบุคคลผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินได้เร็วยิ่งขึ้น เนื่องจากมีการรายงานธุรกรรมโดยตรงต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และเพื่อ

เป็นการพิสูจน์ความสุจริตของวัดในการรับบริจาคเงินหรือทรัพย์สิน หากมีการรายงานธุรกรรมให้แก่หน่วยงานภายนอกรับรู้ เพื่อป้องกันมิให้เกิดกรณีที่ วัด รวมมือกับผู้กระทำความผิดรับบริจาคเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดกฎหมายแล้วอ้างว่ารับมาโดยบริสุทธิ์ใจ ทำให้ทรัพย์สินนั้นกลายเป็นศาสนสมบัติของวัด และไม่อาจยึดหรืออายัด กลับคืนสู่ผู้เสียหายหรือแผ่นดินได้อีก

2) หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด เมื่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้รับรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยจาก วัด แล้ว คณะกรรมการธุรกรรมจะได้สั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวได้ทันทั่วถึง ก่อนที่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดจะถูกโอน จำหน่ายไปให้แก่บุคคลอื่น หรือ ถูกนำไปสร้างศาสนสถานทำให้ไม่สามารถติดตามยึดทรัพย์สินคืนเนื่องจากเป็นที่ธรณีสงฆ์ได้อีก

3) ป้องกันอาชญากรผู้กระทำความผิด ไม่ให้อาศัยการทำบุญ หรือบริจาคทรัพย์สินแก่วัด เป็นช่องทางในการปกปิด ซุกซ่อน เปลี่ยนสภาพเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดหรือการฟอกเงิน และป้องกันไม่ให้บุคคลภายในวัดเอง ร่วมกับอาชญากรในการกระทำความผิดฐานฟอกเงินด้วย ทำให้สามารถตัดช่องทางการฟอกเงินของอาชญากรอีกช่องทางหนึ่ง ทำให้มีการกระทำความผิดมูลฐานลดน้อยลง

4) ส่งเสริมให้แต่ละวัด จะต้องจัดให้มีระบบการบริหารจัดการทรัพย์สินที่เป็นระบบ และมีความถูกต้องมากยิ่งขึ้นเนื่องจากจะต้องมีการเตรียมข้อมูลเพื่อรายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งผลจากการมีระบบการบริหารจัดการทรัพย์สินที่ดี จะทำให้สามารถป้องกันบุคคลที่จะกระทำการ โดยทุจริตต่อทรัพย์สินของวัดอีกทางหนึ่งด้วย

5) เมื่อ วัด มีระบบการบริหารจัดการทรัพย์สินที่ดีพอ โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ จะไม่เกิดปัญหาอื้อฉาวที่ทำให้เสื่อมศรัทธาของพุทธศาสนิกชน ทำให้พุทธศาสนิกชนทั่วไปคลายความเคลือบแคลงสงสัยในการทำบุญต่อวัด ส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่พระพุทธศาสนา ทำให้ศาสนาไม่ถูกนำมาเป็นแหล่งที่ใช้ในการฟอกเงินอีกต่อไป และทำให้การดำเนินกิจกรรมของวัดเป็นไปเพื่อการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง

6) ส่งเสริมภาพลักษณ์ของประเทศไทยในทางที่ดีในด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทำให้มีความน่าเชื่อถือต่อนานาประเทศมากขึ้น สร้างความเชื่อมั่นแก่นักลงทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศ ส่งผลดีต่อระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ

ผลเสียของการกำหนดให้องค์กรทางศาสนามีหน้าที่ในการรายงานธุรกรรม

1) เป็นการเพิ่มภาระให้แก่องค์กรทางศาสนา โดยเฉพาะ วัด ที่ไม่มีบุคลากรเพียงพอ ดังเช่นธุรกิจหรือผู้ประกอบการประเภทอื่นที่มีหน้าที่ในการรายงานธุรกรรม อีกทั้ง บุคลากรใน

วัดก็ไม่มีความรู้ความสามารถเพียงพอในการจัดทำบัญชีและบริหารจัดการทรัพย์สินของวัดอย่างเป็นระบบ ทำให้ วัด ต้องเพิ่มค่าใช้จ่ายในการหาบุคลากรมาทำหน้าที่ตรงนี้

2) ทำให้เกิดข้อยุ่งยากในการบริจาคเงินหรือทรัพย์สิน หากต้องจัดให้ผู้บริจาคแสดงตนทุกครั้งที่มีการบริจาค จนอาจทำให้ผู้บริจาคที่มีจิตใจที่บริสุทธิ์ต้องการที่จะทำบุญด้วยการบริจาคเงินทำนุบำรุงศาสนาอย่างแท้จริงไม่อยากจะบริจาคเงินหรือทรัพย์สินให้แก่วัด ยอดเงินบริจาคของวัด อาจมีจำนวนลดน้อยลง

3) การที่ วัด ซึ่งเป็นองค์กรทางศาสนา ต้องถูกตรวจสอบโดยสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งเป็นองค์กรฝ่ายฆราวาส อาจถูกมองว่า สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเข้าไปก้าวก่ายกิจการของสงฆ์ ทั้งที่ คณะสงฆ์ มีองค์กรที่ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลอยู่แล้ว ได้แก่ มหาเถรสมาคม และ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

4) สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในฐานะที่เป็นองค์กรที่มีหน้าที่รับรายงานธุรกรรมจากหน่วยงานต่างๆตามกฎหมาย ย่อมมีภาระและความรับผิดชอบที่เพิ่มมากขึ้นจากการรับรายงานธุรกรรมเพิ่มเติมจากองค์กรทางศาสนา

จากการเปรียบเทียบผลดีและผลเสียของการกำหนดให้องค์กรทางศาสนามีหน้าที่ในการรายงานธุรกรรมแล้ว จะพบว่า ผลดีในการกำหนดให้ วัด มีหน้าที่ในการรายงานธุรกรรมนั้น มีมากกว่าผลเสีย เนื่องจากการรายงานธุรกรรม ถือเป็นการป้องกันการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน และทำให้การติดตามผู้กระทำความผิดมูลฐานทำได้ดีกว่า เนื่องจาก ทำให้ข้อมูลการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยไปสู่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้รวดเร็วและโดยตรง อันเป็นการตัดวงจรการกระทำความผิดตามเจตนารมณ์ของกฎหมายฟอกเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการคุ้มครอง วัด ทำให้ วัด สามารถพิสูจน์ความสุจริตในการรับบริจาคเงินหรือทรัพย์สิน และเป็นการคุ้มครอง วัด ไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ไม่ว่าโดยตั้งใจ หรือไม่ตั้งใจ เนื่องจากหากมีการรายงานธุรกรรม วัด ตลอดจนเจ้าอาวาส และบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง จะรู้ถึงที่มาของเงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับบริจาคมาในเบื้องต้นก่อนว่ามีความเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดอาญาหรือไม่ หากรู้ว่ามีเกี่ยวข้อง จะได้ไม่เข้าไปทำนิติกรรมกับผู้กระทำความผิดอันเป็นการขัดต่อกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนและเป็นการคุ้มครองวัด ไม่ให้เข้าไปมีส่วนในการกระทำความผิดอาญา ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับผลเสียที่เป็นการสร้างภาระให้แก่ วัด และสร้างขั้นตอนที่ยุ่งยากในการทำบุญให้แก่ประชาชนแล้วนั้น ผลดีที่จะเป็นการคุ้มครองสังคม ศาสนาและประเทศชาติย่อมมีมากกว่าผลเสียเป็นอย่างยิ่ง อีกทั้ง หากมีการกำหนดจำนวนเงินของธุรกรรมหรือมูลค่าของทรัพย์สินที่ต้องรายงานให้อยู่ในปริมาณที่สูงกว่าปกติธรรมดาทั่วไปย่อมจะช่วยลดจำนวนของการรายงานธุรกรรมและการ

แสดงตนของผู้บริจาคให้น้อยลง ไม่เป็นการเพิ่มภาระให้แก่ วัด และ ผู้บริจาคมามากจนเกินไป ดังนั้น ผู้เขียน จึงมีความเห็นว่า ควรมีการกำหนดให้ วัด หรือ องค์กรทางศาสนามีหน้าที่ในการรายงานธุรกรรมและระบุนุทธาปัติตนของผู้บริจาคโดยผ่านทางไวยาวัจกรเป็นผู้แทนของวัดในการทำหน้าที่ดังกล่าวทั้งนี้ การกำหนดจำนวนเงินหรือทรัพย์สินที่จะต้องรายงาน ควรมีจำนวนมากพอที่มีความเสี่ยงที่จะถูกใช้ในการฟอกเงิน เพื่อไม่ให้กระทบถึงประชาชนทั่วไปที่ต้องการทำบุญและวัดที่มีการทำบุญเพื่อทำนุบำรุงศาสนาอย่างแท้จริง